

Gemeente Veghel

Beleidsplan Wet maatschappelijke ondersteuning 2008-2011

‘WERKEN AAN KWALITEIT VAN SAMEN LEVEN’

Oktober 2007

GEMEENTE VEGHEL

Voorwoord

Graag presenteren de gemeenten Boekel, Landerd, Sint-Oedenrode, Uden en Veghel u het beleidsplan Wmo 2008-2011. Door middel van dit beleidsplan geven de gemeenten hun visie op de taken die met de Wet maatschappelijke ondersteuning aan de gemeenten zijn toebedeeld en die voortvloeien uit maatschappelijke ontwikkelingen en veranderingen. Het beleidsplan is in regionale samenwerking tot stand gekomen. De basis is dan ook in alle gemeenten gelijk. Er zijn echter ook lokale beleidsontwikkelingen beschreven. Hierbij ligt de nadruk op het prestatieveld leefbaarheid (hoofdstuk 2 van dit beleidsplan).

Het verheugt ons dat wij er in geslaagd zijn een integrale visie te formuleren, waarin het gehele complexe terrein van de Wmo en de onderlinge samenhangen tussen en in prestatievelden worden toegelicht. De belangen van de gemeenten als geheel en de belangen van alle inwoners zijn het startpunt geweest van waaruit dit beleidsplan verder is vorm gegeven. Uit het beleidsplan blijkt dat er op alle prestatievelden en het brede terrein wonen, welzijn en zorg al veel wordt gedaan. De Wmo brengt een vernieuwende manier van denken op bestaande beleidsonderwerpen met zich mee. Een denken dat uitgaat van het benutten van de eigen kracht en medeverantwoordelijkheid van de inwoners. Hierbij hoort ook het betrekken van inwoners en belanghebbenden bij het proces van beleidsontwikkeling.

De interactie tussen gemeenten, burgers en betrokkenen eindigt niet bij het vaststellen van dit beleidsplan, maar wordt voortgezet middels vaste overlegstructuren zoals de lokale en regionale burgerparticipatieplatforms en/of klankbordgroepen, monitoring, evaluatie en klanttevredenheidsonderzoeken. Door deze instrumenten wordt de interactieve beleidsvorming gecontinueerd en gewaarborgd.

De Wmo is in feite dus een groei- en ontwikkelingsmodel waarbij het streven naar verbetering een doel op zich is. Uit de in dit beleidsplan geformuleerde expliciete doelstellingen blijkt dat het ambitieniveau voor de komende jaren hoog is, zowel op bestaande terreinen op het gebied van zorg, wonen en welzijn, als op terreinen die nieuw zijn voor de gemeenten zoals de hulp bij het huishouden. Concluderend kan gesteld worden dat het terrein waarop deze beleidsnota betrekking heeft breed is, maar dat het gelukt is om deze terreinen/prestatievelden onder te brengen in één beleidsplan.

Wij willen dan ook de regionale klankbordgroep, de lokale burgerparticipatieplatforms, alle betrokken maatschappelijke organisaties en alle andere burgers, belanghebbenden en betrokkenen bedanken voor de actieve wijze waarop zij de gemeenten hebben ondersteund in het denken over en het formuleren van dit beleidsplan.

Uden-Veghel, september 2007.

Wethouder H.M.W. van Boxtel-Arts, gemeente Boekel
Wethouder A.H.J.M van Delft, gemeente Landerd
Wethouder J.C.M. Hendriks-van Kemenade, gemeente Sint-Oedenrode
Wethouder S. Günal-Gezer, gemeente Uden
Wethouder J.M.H. van den Broek-van de Ven, gemeente Veghel

Leeswijzer

Regionale basis, lokaal beleidsplan

Het Beleidsplan Wmo is een regionale notitie van de gemeente Boekel, Landerd, Sint-Oedenrode, Uden en Veghel. De basis van het beleidsplan is dan ook in alle gemeenten gelijk. Er zijn echter ook lokale beleidsontwikkelingen beschreven.

Indeling beleidsplan

Het Beleidsplan Wmo bestaat uit acht hoofdstukken. Om te beginnen behandelt hoofdstuk 1 de aanleiding tot en de visie op de Wmo, waarna de Wmo-mobile wordt toegelicht als instrument om het beleid van de Wmo in balans te brengen/houden. Vervolgens worden in hoofdstuk 1 de belangrijkste uitgangspunten van de Wmo compact op een rij gezet.

In de hoofdstukken 2 tot en met 6 staan de prestatievelden centraal. Eerst komen de prestatievelden waarmee iedereen te maken heeft aan bod. Daarna volgen de prestatievelden gericht op specifieke doelgroepen. De hoofdstukken 2 tot en met 6 zijn op dezelfde wijze opgebouwd. Elk hoofdstuk begint met een inleiding waarin de omschrijving van het prestatieveld, zoals in de wet opgenomen, wordt toegelicht. Daarna volgen de visie, de stand van zaken, de doelstellingen, de actiepunten en de relatie met andere terreinen.

Hoofdstuk 7 behandelt de kwaliteitsbewaking in de Wmo. De instrumenten, die de gemeente voornemens is in te zetten om kwaliteitsbewaking in de Wmo te waarborgen, worden in dit hoofdstuk toegelicht. Tot slot worden alle momenten van monitoring en evaluatie die in het beleidsplan worden benoemd nog eens op een rij gezet, inclusief planning.

Tot slot wordt in hoofdstuk 8 de financiële situatie en consequenties van het beleidsplan Wmo op een rij gezet.

Inhoudsopgave	blz.
Voorwoord	1
Leeswijzer	2
Inhoudsopgave	3
Hoofdstuk 1 Visie op de Wet maatschappelijk ondersteuning	5
1.1 Wmo in een notendop	
1.2 De Wmo in balans	
1.3 Uitgangspunten visie	
1.3.1 Eigen kracht en medeverantwoordelijkheid van burgers	
1.3.2 Van gelijkheid naar maatwerk	
1.3.3 Visie op rolverdeling	
1.3.4 Burgerparticipatie	
1.3.5 Toekomstbestendigheid	
1.4 Samenvatting visie	
Hoofdstuk 2 Leefbaarheid	10
2.1 Inleiding	
2.2 Visie	
2.2.1 Het faciliteren van de 'eigen kracht en medeverantwoordelijkheid'	
2.2.2 Sociale veiligheid	
2.2.3 Sociale samenhang	
2.2.4 Het voorzieningenniveau in de gemeente	
2.3 Stand van zaken	
2.3.1 Het faciliteren van de 'eigen kracht en medeverantwoordelijkheid'	
2.3.2 Sociale veiligheid	
2.3.3 Sociale samenhang	
2.3.4 Het voorzieningenniveau in de gemeente	
2.4 Doelstellingen	
2.5 Actiepunten	
2.6 Relatie met andere terreinen	
Hoofdstuk 3 Meedoen mogelijk maken	18
3.1 Inleiding	
3.2 Visie	
3.2.1 Wmo-loket	
3.2.2 Algemene voorzieningen	
3.2.3 Individuele voorzieningen	
3.2.4 Armoedebeloid	
3.3 Stand van zaken	
3.3.1 Wmo-loket	
3.3.2 Toegankelijkheid/buikbaarheid van woningen en openbare ruimte	
3.3.3 Toegankelijkheid openbaar vervoer	
3.3.4 Specifieke voorzieningen en activiteiten op maat	
3.3.5 Verstrekkingenbeleid individuele voorzieningen	
3.3.6 Cliëntondersteuning	
3.3.7 Minimabeleid	
3.4 Doelstellingen	
3.5 Actiepunten	
3.6 Relatie met andere terreinen	

Hoofdstuk 4	Preventieve ondersteuning van jeugdigen en ouders	27
4.1	Inleiding	
4.2	Visie	
4.2.1	Sluitende jeugdketen	
4.2.2	Signaleringssysteem	
4.2.3	Centrum voor Jeugd & Gezin (CJG)	
4.3	Stand van zaken	
4.3.1	Sluitende jeugdketen	
4.3.2	Signaleringssysteem	
4.3.3	Centrum voor Jeugd & Gezin (CJG)	
4.3.4	Sociale kaart	
4.4	Doelstellingen	
4.5	Actiepunten	
4.6	Relatie met andere terreinen	
Hoofdstuk 5	Ondersteuning mantelzorgers en vrijwilligers	33
5.1	Inleiding	
5.2	Mantelzorg	
5.2.1	Visie	
5.2.2	Stand van zaken	
5.2.3	Doelstellingen	
5.2.4	Actiepunten	
5.3	Vrijwilligerswerk	
5.3.1	Visie	
5.3.2	Stand van zaken	
5.3.3	Doelstellingen	
5.3.4	Actiepunten	
5.4	Relatie met andere terreinen	
Hoofdstuk 6	Maatschappelijke opvang, OGGZ en verslavingsbeleid	39
6.1	Inleiding	
6.2	Visie	
6.3	Stand van zaken	
6.4	Doelstellingen	
6.5	Actiepunten	
6.6	Relatie met andere terreinen	
Hoofdstuk 7	Kwaliteitsbewaking in de Wmo	43
7.1	Inleiding	
7.2	Klanttevredenheidsonderzoek	
7.2.1	Wettelijk kader	
7.2.2	Doelgroepen van klanttevredenheid	
7.2.3	Tevredenheidsonderzoek individuele producten/diensten via het Wmo-loket	
7.3	Evaluatie beleid en uitvoering binnen de gemeente	
7.4	Benchmark Wmo	
Hoofdstuk 8	Financiën in de Wmo	47
8.1	Inleiding	
8.2	Storting in het gemeentefonds: inkomsten 2008	
8.3	Nieuwe taken en uitbreiding taken vanaf 2008	
8.4	Toekomstige financiële ontwikkelingen	

Hoofdstuk 1 Visie op de Wet maatschappelijke ondersteuning

1.1 Wmo in een notendop

Sinds 1 januari 2007 is de Wet maatschappelijke ondersteuning een feit. Dit is een belangrijke en noodzakelijke stap in de ontwikkeling van het nieuwe zorgstelsel door de rijksoverheid. Het nieuwe zorgstelsel omvat de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ) voor de langdurige zorg, de Zorgverzekeringswet (ZVW) voor de kortdurende zorg en de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo) voor de ondersteunende en welzijnsdiensten. De stelselherziening komt onder andere voort uit een streven:

- naar kostenbeheersing. Het kabinet vindt dat de AWBZ uit de hand is gelopen, zowel qua inhoud en omvang van voorzieningen als financieel.
- om de burger meer eigen verantwoordelijkheid te laten dragen over het organiseren van hulp op het moment dat hij/zij dat nodig heeft. Men moet meer eigen middelen inzetten en eigen netwerk vormen om op terug te vallen en minder aanspraak doen op algemene solidariteit. Voor meer functies zal men zich op eigen initiatief moeten bijverzekeren.
- om participatie te bevorderen door lokaal maatwerk.

Samengevat: een stelselherziening met als doel de zorgvoorzieningen voor de meest kwetsbare groepen op peil te houden en gebruik te maken van de eigen mogelijkheden en initiatieven van de inwoners waardoor het geheel betaalbaar blijft.

Er is sprake van een ontwikkeling van gelijkheid naar maatwerk. Dit proces is nog niet afgerond. Er zijn nog diverse verschuivingen vanuit de AWBZ naar de Wmo aangekondigd en het gemeentelijk Wmo-beleid zal de komende jaren verder vorm krijgen.

Met de Wmo heeft de ontwikkeling naar een samenleving waarin 'gewoon' meedoen centraal staat een wettelijke basis gekregen. Ook in onze gemeente is deze ontwikkeling niet nieuw. Wij streven er naar om regulier beleid zo vorm te geven dat het voor iedereen passend is, dus ook voor kwetsbare burgers. Alleen waar dit beleid onvoldoende aan de belangen van kwetsbare groepen tegemoet komt, is bijzonder beleid op zijn plaats.

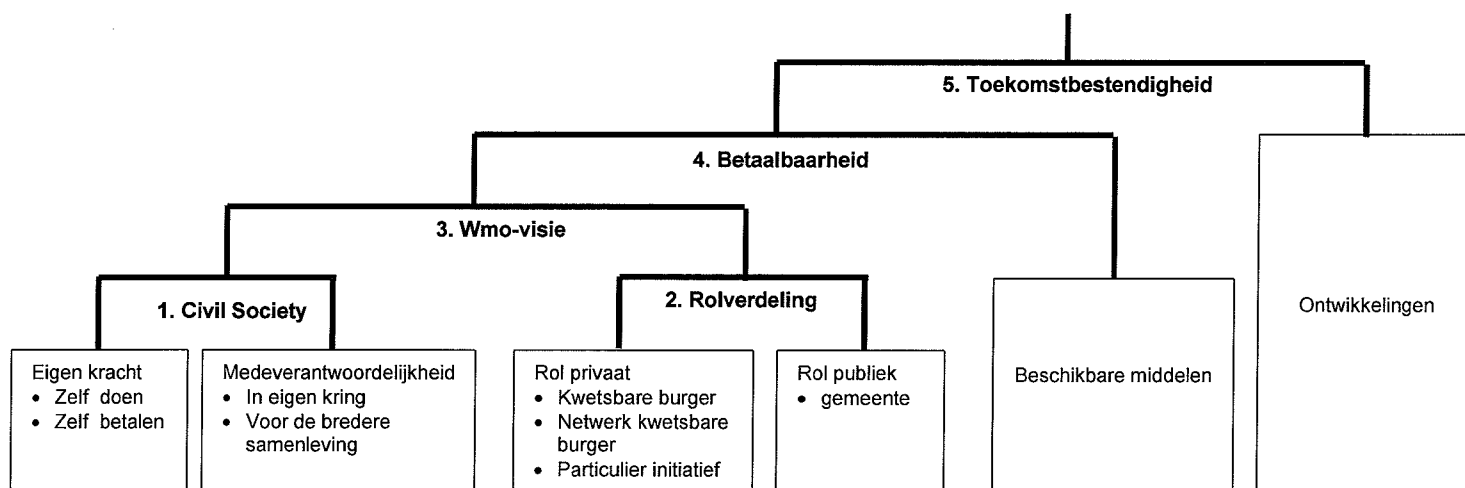
Bij 'gewoon' meedoen vormt de eigen kracht het startpunt (zelf wat zelf kan). Van de inwoner wordt verwacht dat hij zijn mogelijkheden inzet voor zichzelf, zijn familie en vrienden, de buurt en het dorp. Bedrijven en maatschappelijke instellingen zijn medeverantwoordelijk voor de sociale samenhang en leefbaarheid. Het zwaartepunt ligt bij de eigen kracht en medeverantwoordelijkheid van de burger. De gemeente heeft een regierol en zorgt in ieder geval voor het vangnet. Verder is van belang dat een goede afweging wordt gemaakt tussen de mens en zijn sociale omgeving en de inzet die nodig is om meedoen mogelijk te maken.

Het 'gewoon' meedoen zoals hiervoor beschreven is wat de negen Wmo-prestatievelden onderling en de Wmo-prestatievelden met vrijwel alle gemeentelijke beleidsterreinen verbindt. Dit verbonden zijn betekent niet dat al het gemeentelijk beleid ondergebracht moet worden in het beleidsplan Wmo en ook niet dat alles tegelijkertijd opnieuw moet worden opgepakt. Veel is al in gang gezet en kan op een later moment worden getoetst en ingevoegd. De realiteit is ook dat zowel onze maatschappelijke partners als wij (de gemeenten) niet alles tegelijk kunnen doen. We zullen steeds moeten focussen op een aantal speerpunten en hierop gezamenlijk onze energie moeten richten. Als een speerpunt is afgerond, kan de energie op een nieuw speerpunt worden gericht.

1.2 De Wmo in balans

De Wmo-mobile is voor ons een middel om te bepalen of het voorgenomen beleid ook uitgebalanceerd is.

De Wmo-mobile¹ ziet er als volgt uit:

Met behulp van deze mobile wordt inzichtelijk gemaakt op welke manier de maatschappelijke ontwikkelingen en de beschikbare middelen de Wmo-visie beïnvloeden en hoe binnen die visie rolverdeling en de civil society elkaar beïnvloeden. De taak van de gemeente is te streven naar een balans tussen de verschillende sturingselementen. Dit is een continu proces dat steeds opnieuw om bijstelling vraagt.

Balans 1. De civil society: een uitgebalanceerde mix van eigen kracht en medeverantwoordelijkheid
"Eigen kracht en medeverantwoordelijkheid" is de hoofdrolspeler in de Wmo. Hoewel tijdens de participatieavonden meerdere malen is opgemerkt dat "civil society" geen Nederlands is, houden we toch vast aan deze omschrijving omdat er geen goede Nederlandse vertaling voor dit begrip is en het begrip ook als zodanig wordt aangehaald in de toelichting op de wettekst Wmo. Onder civil society verstaan we:

De civil society is de samenleving van burgers en maatschappelijke organisaties, dit laatste in de brede zin des woords. Met de civil society hebben we een samenleving voor ogen die sociale samenhang stimuleert en laat samengaan met actief burgerschap.

Waar de Wmo de nadruk legt op eigen verantwoordelijkheid, kiezen wij voor de meer perspectief biedende begrippen 'eigen kracht' en 'medeverantwoordelijkheid'. Eigen kracht is wat iedere burger zelf kan doen, kan regelen en zelf kan betalen. Medeverantwoordelijkheid legt de verbinding van de burger naar de samenleving; wat kun je voor elkaar doen, zowel in de eigen kring als in de bredere samenleving. Eigen kracht en medeverantwoordelijkheid staan centraal in de Wmo.

Balans 2. Een uitgebalanceerde rolverdeling: minder overheid, meer eigen kracht en medeverantwoordelijkheid.

Meer nadruk op eigen kracht en medeverantwoordelijkheid betekent een andere rolverdeling. Er is meer ruimte nodig voor de spelers van de "civil society" en de overheid (de gemeente) beperkt zich tot het mogelijk maken dat de civil society goed werkt en vormt een vangnet voor burgers die niet op eigen kracht kunnen meedoen.

Balans 3. Evenwicht tussen balans 1 en 2 als fundament voor de Wmo-visie

Met de uitgangspunten op de twee balansen civil society en rolverdeling hebben we het fundament gelegd onder onze Wmo-visie. Deze visie hebben we vertaald naar meer concrete doelen, initiatieven en projecten op de Wmo-prestatievelden.

Balans 4. De plannen in balans met de beschikbare middelen

Vervolgens is de vraag of deze beleidsvoornemens in balans zijn met de beschikbare middelen en de toekomstige ontwikkelingen. De Wmo moet ten slotte ook een antwoord bieden op de te hoge zorgkosten. De beschikbare middelen zijn de middelen die tot en met 2006 omgingen in de

¹ Uit 'Inzicht in uitgebalanceerd Wmo-beleid, uitgave van Keizers Beleid en Management

Welzijnswet, de Wet voorzieningen gehandicapten (Wvg) en de huishoudelijke verzorging in de AWBZ.

Balans 5. Toekomstbestendigheid

Als evenwicht op de vier eerste balansen is bereikt, is de grote vraag of dit evenwicht ook toekomstbestendig is. Vergrijzing, extramuralisering en vermaatschappelijking gaan voorlopig gestaag door. Onder extramuralisering wordt verstaan het beperken van de instroom en het bevorderen van uitstroom uit zorginstellingen. Met vermaatschappelijking wordt bedoeld het zo laag mogelijk maken van de drempels om in de maatschappij mee te doen.

Maar de Wmo beoogt ook een aantal ontwikkelingen in gang te zetten die tot maatschappelijke veranderingen zullen leiden. De balans blijft dus in beweging de komende jaren; we kunnen rustig spreken van een dynamisch evenwicht.

1.3 Uitgangspunten visie

1.3.1 Eigen kracht en medeverantwoordelijkheid van burgers

Voorafgaand aan beleidsontwikkeling is het belangrijk om te bepalen welke mensvisie de gemeente hanteert in haar beleid. Het maakt voor de insteek van het beleid uit of we de burger zien als zelfredzame consument - waarbij de nadruk ligt op wat de burger wél zelf kan - of dat we de nadruk op eventueel aanwezige beperkingen leggen. Aangezien wij juist de burger willen stimuleren de regie in eigen hand te nemen, is gekozen voor een holistische mensvisie. Deze visie gaat er van uit dat mensen zelf verantwoordelijk zijn voor het eigen leven en hun functioneren in de samenleving. Verder is van belang dat 'de mens' als één geheel wordt gezien: de sociale (maatschappelijke), psychische (geestelijke) en somatische (lichamelijke) onderdelen van het menselijk leven zijn wel te onderscheiden, maar niet van elkaar te scheiden. Geen twee mensen zijn hetzelfde, omdat er altijd wel iets anders is in henzelf of in de omstandigheden waarin zij verkeren.

Deze mensvisie past binnen het mensbeeld dat de Wmo als uitgangspunt hanteert. Uit de toelichting op het wetsvoorstel (en onderzoeken die daaraan vooraf zijn gegaan) blijkt dat de verzorgingsstaat de burger steeds meer is gaan behandelen als een afhankelijk mens die bescherming nodig heeft. De verzorgingsstaat kenmerkte zich door opeisbare rechten en gelijkheid van burgers. De Wmo moet ons opnieuw leren denken in termen van eigen kracht van burgers en samenleving, een goede balans in rechten en plichten en verdeling van schaarse middelen op basis van verschil (maatwerk) en betrokkenheid van burgers voor en door elkaar.

In de Wmo-mobile komt het mensbeeld tot uitdrukking in de balans van eigen kracht en medeverantwoordelijkheid.

1.3.2 Van gelijkheid naar maatwerk

Was het uitgangspunt in de uitbouw van de verzorgingsstaat gelijkheid; in het nieuwe zorgstelsel en de Wmo is het uitgangspunt 'verschil kunnen maken' meer gepast en haalbaar. Verschil kunnen maken betekent maatwerk: kijken naar de mogelijkheden en onmogelijkheden van de persoon in kwestie. Het tekort voor 'zo gewoon mogelijk meedoen aan de samenleving' wordt gecompenseerd, conform de strekking van de compensatieplicht in de Wmo.

1.3.3 Visie op rolverdeling

De civil society is de samenleving van burgers en maatschappelijke organisaties in de brede zin des woords. Zij zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor de sociale samenhang en leefbaarheid. De behoeften en de mogelijkheden van de inwoners staan centraal. Eigen kracht, medeverantwoordelijkheid en actief burgerschap zijn kernbegrippen binnen de Wmo en de civil society. Eigen kracht is wat iedere burger zelf kan doen, kan regelen en zelf kan betalen. Medeverantwoordelijkheid legt de verbinding van de burger naar de samenleving: wat kun je voor elkaar doen in de eigen kring en als actief burger voor verenigingen, buurt en wijk.

In deze samenleving is voor alle participanten een rolverdeling weggelegd.

Van de inwoner wordt verwacht dat hij zijn mogelijkheden inzet voor zichzelf, zijn familie en vrienden, de buurt en het dorp. Implementatie van het uitgangspunt 'niet leunen, maar steunen' betekent een groter beroep op de eigen (ook financiële) verantwoordelijkheid van inwoners.

Van maatschappelijke organisaties en bedrijven verwachten wij dat zij medeverantwoordelijkheid dragen voor de samenleving en initiatieven nemen om de eigen kracht van de burger te ondersteunen, hen te betrekken bij hun beleid en samenhang te bevorderen. De maatschappelijke organisaties dienen aandacht te hebben voor de specifieke doelgroepen binnen de Wmo.

De gemeente voert de regie, zet zich in voor goed toegankelijke algemene voorzieningen en een passende infrastructuur op het niveau van de wijk en het dorp. De gemeente faciliteert inwoners die zich inzetten voor hun familie en vrienden, de buurt en het dorp en biedt ondersteuning aan inwoners die (tijdelijk of permanent, geheel of gedeeltelijk) niet zelfstandig kunnen zijn. De gemeente maakt gebruik van verschillende instrumenten om invulling te geven aan de Wmo en de regierol. Inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven kunnen met al deze instrumenten en de daarbij behorende rollen te maken krijgen, bijvoorbeeld de gemeente als regisseur, inkoper, subsidiënt, opdrachtgever, uitvoerder, bemiddelaar, coördinator, belangenbehartiger.

1.3.4 Burgerparticipatie

De wet zelf stelt nauwelijks kaders aan het organiseren of regelen van burgerparticipatie. Wel zijn in artikel 11 en 12 van de Wmo, en in artikel 150 van de Gemeentewet kaders opgenomen voor de participatie van betrokkenen bij het beleidsproces. In de Wmo worden genoemd:

- Het betrekken van organisaties en instellingen bij de voorbereiding van beleid.
- Het vierjaarlijks opstellen van een beleidskader met het veld en cliëntgroepen.
- Monitoring en jaarlijkse verantwoording van prestaties.
- Het bieden van gelegenheid aan ingezetenen (natuurlijke en rechtspersonen) tot het zelfstandig indienen van voorstellen.
- Jaarlijks klanttevredenheidsonderzoek.

Burgerparticipatie wordt binnen onze gemeente als volgt ingevuld: een interactief proces tussen burgers en gemeente, waarbij in een vroeg stadium de visies en ideeën van burgers op verschillende beleidsterreinen worden gevraagd. Burgers worden gevraagd om actief mee te denken over beleid en zij hebben daarmee een adviesfunctie voor de gemeente.

Naast de lokale burgerparticipatie kennen de samenwerkende regiogemeenten de 'regionale klankbordgroep', waarin gezamenlijke visies en regionaal beleid met instellingen en organisaties wordt besproken.

Burgerparticipatie kent dus verschillende vormen, afhankelijk van de doelgroep en de invulling per gemeente. Dit interactieve proces gaat altijd vooraf aan de formele inspraak op grond van de Gemeentewet.

1.3.5 Toekomstbestendigheid

Kijkend naar de omvang van de uitdaging, is een omslag in het denken over eigen kracht, medeverantwoordelijkheid en de inzet van voorzieningen noodzakelijk. Een proces dat binding en samenhang bevordert en dat het verantwoordelijkheidsgevoel bij alle partijen stimuleert in lijn met de nieuwe rolverdeling. Deze omslag in denken is noodzakelijk om in de toekomst de voorzieningen voor de meest kwetsbare groepen op peil te houden. Dit alles is niet in één jaar en ook niet in de eerste Wmo-beleidsperiode van vier jaar (2008-2011) af te ronden. Het beleid zal de komende decennia 'meegroeien' met de vergrijzing en de vermaatschappelijking. Het Beleidsplan Wmo 2008-2011 en de Wmo-verordening zijn geen eindproducten maar stappen in een ontwikkelingstraject. Voor de doorontwikkeling is het belangrijk dat - aanvullend op het streven naar kostenbeheersing - de Wmo wordt gezien als een kans om op een andere manier naar de samenleving en beleid te kijken.

1.4 Samenvatting visie

De visie op de Wmo komt duidelijk naar voren als gekeken wordt naar de rolverdeling tussen de betrokken partijen:

- **Burgers:** Zwaartepunt is de eigen kracht van de burger om mee te doen en de medeverantwoordelijkheid voor de medemens.
- **Maatschappelijke organisaties:** uitgangspunt is vraaggericht werken, of nog beter: het bieden van oplossingsgericht maatwerk binnen de grenzen van de organisatie.
- **Gemeente:** De gemeente kent in het kader van de Wmo meerdere taken:
 1. Vangnet voor burgers die niet op eigen kracht kunnen meedoen;
 2. Regiefunctie: trekker, innovator;
 3. Kwaliteitsbewaking.

Hoofdstuk 2 Leefbaarheid

2.1 Inleiding

Prestatieveld 1 van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) gaat het over het prettig en veilig (samen) wonen en leven van jong en oud, autochtoon en allochtoon, mensen met en zonder beperkingen: het bevorderen van de sociale samenhang in de gemeente. De zelfredzaamheid van bewoners staat centraal. In sterke dorpen/wijken zijn de basisvoorwaarden voor het prettig samenleven aanwezig en sluiten voorzieningen aan bij de wensen en behoeften van bewoners. De wettekst is als volgt geformuleerd:

1. Het bevorderen van de sociale samenhang in en leefbaarheid van dorpen, wijken en buurten.

Leefbaarheid laat zich definiëren als: het wonen in een prettige en veilige omgeving, met de mogelijkheid om (thuis of in de buurt) gebruik te kunnen maken van (eenvoudige) zorg-, welzijns- en gemaksdiensten. Leefbaarheid is een ruim begrip waaronder verschillende voorzieningen, structuren en ontwikkelingen kunnen worden geschaard.

Met sociale samenhang wordt in dit hoofdstuk het volgende bedoeld: betrokkenheid van mensen onderling, bij maatschappelijke organisaties en andere sociale verbanden en bij de samenleving. Sociale veiligheid is de verzamelterm voor veiligheidsvraagstukken zoals overlastbestrijding (hanggroepjongeren, geluid, etc.), fysieke veiligheid (inbraken, vernielingen, mishandeling) en beleefde veiligheid (hoe veilig voelt de burger zich?).

2.2 Visie

Om de leefbare woonomgeving zodanig vorm te kunnen geven dat het de sociale samenhang bevordert, is de inzet van de bewoners zelf van belang. Een leefbare woonomgeving heeft geen vaste vorm, maar wordt vooral bepaald door de bewoners zelf. De gemeente zoekt bij de uitwerking van dit onderwerp aansluiting bij initiatieven van de bewoners. Van de burger vraagt dit een signalerende en actieve houding. De gemeente vervult een faciliterende rol. Daar waar nodig stimuleert de gemeente initiatieven om ervoor te zorgen dat de voorzieningen in het dorp/de wijk optimaal aansluiten bij de wensen en behoeften van de bewoners. Door deze rolverdeling worden zowel burger als gemeente verantwoordelijk voor het geheel aan voorzieningen, het gevoel van veiligheid en sociale samenhang in de gemeente. Centraal staan de ontmoetingsruimten in goed toegankelijke multifunctionele gebouwen. Inwoners kunnen hier elkaar op een eenvoudige wijze ontmoeten en een netwerk opbouwen. Door de uitbreiding van het eigen netwerk kunnen inwoners makkelijker hulp krijgen en geven. Dit draagt bij aan het voorkomen van eenzaamheid.

Het bevorderen van leefbaarheid en sociale samenhang vraagt om een lokale aanpak binnen de regionaal vastgestelde doelstellingen. De meerwaarde van regionale samenwerking wordt gezien in het uitwisselen van actiepunten en ervaringen. In de regio wordt het begrip leefbaarheid opgesplitst in de volgende aandachtsvelden:

1. het faciliteren van de 'eigen kracht en medeverantwoordelijkheid' vanuit de gemeente;
2. sociale veiligheid;
3. sociale samenhang;
4. voorzieningenniveau in de gemeente.

2.2.1 Het faciliteren van de 'eigen kracht en medeverantwoordelijkheid' vanuit de gemeente

Burgers betrekken bij het gemeentelijk beleid

Door burgers te betrekken bij de totstandkoming van gemeentelijk beleid in zijn algemeenheid en bij leefbaarheidsvraagstukken in het bijzonder wil de gemeente de eigen verantwoordelijkheid voor hun leefomgeving vergroten. Met burgerparticipatie wil de gemeente Veghel de kwaliteit van de besluitvorming verbeteren, het draagvlak vergroten, bondgenoten zoeken en het imago verbeteren.

De dorps- en wijkraden zijn voor de gemeente een belangrijke gesprekspartner. Zij zijn de oren en ogen van de samenleving en behartigen de belangen van de bewoners op het gebied van leefbaarheid en de eigenheid van het dorp/de wijk. De gemeente hecht aan politiek onafhankelijk samengestelde dorps- en wijkraden, waarin alle maatschappelijke geledingen zijn vertegenwoordigd. De gemeente stimuleert en faciliteert de dorps- en wijkraden in en bij hun werkzaamheden. Burgerparticipatie houdt meer in dan alleen dorps- en wijkraden. Gezocht wordt naar nieuwe mogelijkheden om individuele burgers en maatschappelijke organisaties te betrekken. Voorbeelden hiervan zijn de Wmo-café's en het Wmo-platform Veghel.

Deregulering

Deregulering, d.w.z. het terugdringen van het aantal regels en het vereenvoudigen van de administratieve lasten, wordt zowel nationaal als lokaal nagestreefd. De verantwoordelijkheid wordt zoveel als verantwoord mogelijk teruggelegd bij de burgers, bedrijven en instellingen.

2.2.2 Sociale veiligheid

De gemeente is voor de bevolking het eerste aanspreekpunt wanneer het gaat om de leefbaarheid van een dorp en wijk. Denk daarbij aan onder andere wonen, inrichting van de wijk, voorzieningen in het dorp en veiligheid. De leefbaarheid en sociale veiligheid worden echter mede bepaald door de bewoners van dorpen of wijken. Zij moeten daarom betrokken worden bij het realiseren en/of behouden van een zo optimaal mogelijk niveau van sociale veiligheid en leefbaarheid. Initiatieven die door burgers (bijvoorbeeld via wijk- en dorpsraden) worden aangedragen ter bevordering van veiligheid en leefbaarheid worden door de gemeente beoordeeld en daar waar mogelijk ondersteund en gestimuleerd.

De gemeente wil de veiligheid voor en het veiligheidsgevoel van burgers vergroten. Overlast door ergerlijk en misplaatst gebruik van de leefomgeving moet verminderd worden. De toezichthouders openbare ruimte vervullen hierin een belangrijke rol.

2.2.3 Sociale samenhang

Gedifferentieerd woningaanbod

Mensen uit alle leeftijdsgroepen en met een diversiteit aan achtergronden moeten prettig in de gemeente Veghel kunnen wonen. Bij een sociale samenleving hoort dat ook mensen met een verstandelijke of geestelijke handicap zo gewoon mogelijk moeten kunnen meedoen. Dit houdt in dat zij niet langer in een instelling leven, maar in een 'gewoon' huis in een gewone wijk. Deze verschuiving wordt ook wel aangeduid als het proces van 'vermaatschappelijking'. Daarnaast speelt de vergrijzing. De bevolking bestaat voor een steeds groter wordend gedeelte uit oudere mensen. De meeste ouderen willen zo lang mogelijk zelfstandig wonen. De gemeente wil het voor haar inwoners mogelijk maken zo lang mogelijk zelfstandig te blijven wonen. Bovendien wil ze voorzien in de behoefte aan kleinschalige woonvormen.

Om jongeren uit de dorpen de gelegenheid te bieden in hun eigen leefomgeving te kunnen blijven wonen, worden starterswoningen gebouwd. Ook jongeren die vanwege hun studie hun dorp hebben verlaten om op kamers te gaan wonen, maar direct na hun studie willen terugkeren, komen hiervoor in aanmerking. Dit komt een gevarieerde samenstelling van de bevolking ten goede.

Een kwalitatief goed, betaalbaar en gedifferentieerd woningaanbod draagt bij aan de leefbaarheid van dorpen en wijken. De ambities en acties in dit kader zijn uitgewerkt in de Woonvisie 2030 "Uden-Veghel gastvrij wonen in een groene regio".

Verenigingsleven

De gemeente Veghel vindt het verenigingsleven enorm belangrijk. De gemeente treedt veelvuldig in gesprek met besturen van verenigingen om voeling te houden met het veld. Verenigingen worden gestimuleerd hun activiteitenaanbod waar mogelijk af te stemmen op de veranderingen in de samenstelling van de bevolking in hun werkgebied. Hierbij moet niet alleen gedacht worden aan de groeiende groep ouderen, maar nadrukkelijk ook aan mensen met beperkingen. Het aanbieden van activiteiten op wijkniveau wordt gestimuleerd.

Daarnaast draagt het meer betrekken van allochtone burgers, bij zowel de activiteiten als bij het bestuur of werkgroepen van de (wijk)verenigingen, bij aan de leefbaarheid.

De gemeente ondersteunt het verenigingsleven, bijvoorbeeld met subsidie en/of de diensten van het servicepunt vrijwilligerswerk en het sportservicepunt. Vrijwilligerswerk komt in hoofdstuk 5 van dit beleidsplan aan de orde.

Eenzaamheid

Er is een grote groep inwoners die weinig contact heeft met anderen in de buurt. Bijna één op de twee inwoners (49 %) zegt onvoldoende sociale contacten te hebben². Eenzaamheid is dan ook een ernstig probleem in Veghel. Van de 49 % van de zelfstandig wonende ouderen, die aangeeft zich eenzaam te voelen, voelt 8 % zich ernstig eenzaam en 4 % zeer ernstig eenzaam.

Eenzaamheid kan de keerzijde zijn van het proces van 'vermaatschappelijking' en het langer zelfstandig wonen van ouderen. Signalering van mogelijke eenzaamheid door instanties en bewoners en een op maat gesneden voorzieningenaanbod dragen bij aan het voorkomen van eenzaamheid.

2.2.4 Het voorzieningenniveau in de gemeente

De leefbaarheid in de gemeente en in de afzonderlijke wijken en dorpen wordt mede bepaald door de aanwezigheid van voorzieningen en een gevarieerd activiteitsaanbod.

Op gemeentelijk niveau is de aanwezigheid van adequate eerstelijns gezondheidszorg van essentieel belang. Op dorps- en wijkniveau draagt de aanwezigheid van basisonderwijs, faciliteiten voor sportbeoefening en ontmoetingsruimte, bij voorkeur in een multifunctionele accommodatie, in belangrijke mate bij aan de leefbaarheid. Een multifunctioneel centrum biedt ruimte voor ontmoeting (huiskamerfunctie), een eetpunt, kleinschalige op activering gerichte activiteiten en spreekuur voor zorg- en dienstverleners. Deze activiteiten zijn voor de leefbaarheid net zo belangrijk als het bieden van ruimte aan verenigingen en mogen hieraan niet ondergeschikt gemaakt worden. Een multifunctioneel centrum, kan samen met faciliteiten voor sportbeoefening of basisonderwijs, onderdeel zijn van een multifunctionele accommodatie.

In de Visie op wonen met zorg en welzijn in Veghel (vastgesteld op 28 september 2006) is de mogelijkheid om elkaar te ontmoeten benoemd als randvoorwaarde naast toegankelijkheid, levensloopbestendige woningen, diensten op maat en flexibiliteit. De visie maakt wat betreft het voorzieningenniveau onderscheid tussen levensloopbestendige gebieden (clusters van wijken en dorpen) en woonservicezones. Omvang, aard en leeftijd van de bewoners en de mogelijkheden in de fysieke omgeving zijn medebepalend voor het voorzieningenniveau. Het voorzieningenniveau zal per kern, levensloopbestendig gebied en woonservicezone verschillen. De Woonvisie 2030 gaat uit van minimaal een basisschool en een multifunctioneel centrum per kern.

In de kerkdorpen en wijkgericht in de kern Veghel wordt de aanwezigheid van een basisschool en een peuterspeelzaal als een basisvoorziening beschouwd. Deze twee voorzieningen hebben een enorme bijdrage aan de vormgeving van de leefbaarheid en de sociale samenhang in een kern of wijk.

Op het gebied van cultuureducatie worden, in de kerkdorpen, de producten van de bibliotheek (bibliobus) en MIK (muzieklessen) aangeboden op of nabij de basisschool.

In dorpen en wijken is aandacht voor het faciliteren van speelruimte voor kinderen en jongeren (o.a. speelplaatsen en skateplekken). Bestaande voorzieningen worden 'gecheckt' op actualiteit: Wordt er nog voldaan aan de behoefte, is speelruimte afgestemd op de doelgroep waarvoor deze zijn aangelegd en ingericht?

Ook het ondernemerschap en de gemeenschapszin geven invulling aan de leefbaarheid middels de aanwezigheid van commercie en het verenigingsleven. De gemeente wil beiden stimuleren. Ondernemers moeten al hun vragen bij één loket kunnen stellen. Daar waar mogelijk wordt vestiging van detailhandel, dienstverlenende en ambachtelijke bedrijven, passend binnen de dorpen van onze gemeenten, gestimuleerd en wordt daaraan planologische medewerking verleend.

² Cijfers uit het rapport 'Eenzaamheidsproblematiek in de bevolking van de regio Uden-Veghel' van de GGD Hart voor Brabant van februari 2006

2.3 Stand van zaken

2.3.1 Het faciliteren van de 'eigen kracht en medeverantwoordelijkheid' vanuit de gemeente

Burgers betrekken bij het gemeentelijk beleid

De gemeente Veghel betreft inwoners en maatschappelijke organisaties intensief bij de totstandkoming van beleid. Voorbeelden hiervan zijn de trajecten met betrekking tot de structuurvisies van de dorpen, de nota (inter)gemeentelijk ouderenbeleid en Veghel 2030. Bij ruimtelijke herstructureringen wordt veel gewerkt met klankbordgroepen. Burgers worden zo gehoord vanaf de initiatieffase van een project.

In 2007 heeft de Provincie Noord-Brabant aan de gemeente Veghel het predicaat 'ouderenproof' toegekend. Hiermee is officieel bevestigd dat de gemeente ouderen stimuleert na te denken over de eigen toekomst, aanspreekt op hun deskundigheid en hen activeert te komen met voorstellen voor beleid en uitvoering.

De dorpsraden in de gemeente Veghel bestaan al sinds 1994. Wijkraden (voorheen wijkplatforms) zijn vanaf ca. 1996 operationeel. Met de oprichting van wijkraden 't Ven, Kern-West en Veghel-Centrum is een compleet netwerk van dorps- en wijkraden ontstaan. In totaal zijn er 6 dorpsraden en 6 wijkraden, die samen bijna het gehele grondgebied van de gemeente Veghel vertegenwoordigen. Oprichting van de dorps- en wijkraden is deels tot stand gekomen op eigen initiatief, deels op initiatief van de gemeente. De afspraken met de dorps- en wijkraden zijn vastgelegd in een convenant.

Het platform van ouderen en mensen met een handicap is de afgelopen jaren intensief betrokken bij de vormgeving van het gemeentelijk verstrekkingenbeleid in het kader van de Wet voorzieningen gehandicapten en bij het verbeteren van de toegankelijkheid van openbare ruimte en openbare gebouwen. In de eerste helft van 2007 is het Wmo-platform Veghel ingesteld. Dit platform is breder van samenstelling dan het platform van ouderen en mensen met een handicap en richt zich op alle prestatievelden van de Wmo, inclusief het Wmo-verstrekkingenbeleid.

Deregulering

Een eerste stap in het proces van deregulering is de vereenvoudiging van de Algemene Plaatselijke Verordening (APV). Zo hoeft bijvoorbeeld voor kleine evenementen niet meer vooraf een vergunning te worden aangevraagd. Er gaan algemene regels gelden en volstaan kan worden met een melding van het evenement. Een ander voorbeeld is de vereenvoudiging van de regels voor de kap van bomen. Het externe onderzoek, waarbij in overleg met burgers en bedrijven wordt gekeken naar mogelijkheden van vereenvoudiging van alle verordeningen en de door de gemeente opgelegde informatieverplichtingen, zal naar verwachting eind 2007 zijn afgerond. Veel vergunningstelsels, met name op het openbare gebied, zijn dan afgeschaft. Het accent verschuift van "toetsing vooraf" naar "controle achteraf".

Deregulering is overigens een blijvend proces. Bij voortdurend zal bezien moeten worden of de bestaande regels nog voldoen aan de uitgangspunten: beperking van regels en administratieve lasten.

2.3.2 Sociale veiligheid

In 2005 is de Nota Integraal Veiligheidsprogramma vastgesteld. Het ingezette beleid wordt jaarlijks geëvalueerd en waar nodig bijgesteld. Speciale aandacht krijgt het treffen van fysieke maatregelen die bijdragen aan het verhogen van de sociale veiligheid.

Met ingang van 1 januari 2006 zijn de toezichthouders openbare ruimte geplaatst in de afdeling Bouwen & Milieu. Evaluatie is gepland in 2008.

Bij het Service Meldpunt (Melddesk) van de gemeente Veghel kunnen inwoners problemen van uiteenlopende aard melden. Het gaat niet alleen over problemen met de straatverlichting of een losliggende stoeptegel, maar ook over diverse vormen van overlast. Op basis van deze meldingen worden de problemen uitgezet voor aanpak.

Buurtpreventie is een aandachtsveld waar de verschillende wijk- en dorpsraden bij betrokken zijn. Hierdoor blijven de communicatielijnen tussen buurt, politie en gemeente kort.

Onder gemeentelijke regie komen politie, intergemeentelijke sociale dienst, Woonbelang Veghel, maatschappelijk werk en zorgaanbieders regelmatig bij elkaar om problemen op het terrein van sociale veiligheid tijdig te signaleren en de aanpak kort te sluiten (Signaleringssteam Veghel). Ambtelijk zijn de beleidsvelden openbare orde en veiligheid, welzijn/zorg en onderwijs/leerplicht vertegenwoordigd.

Ook de acties gericht op het terugdringen van jeugdcriminaliteit (HALT en Jeugd Preventie Werk) en de beleidsmatige aanpak van huiselijk geweld dragen bij aan de leefbaarheid en sociale veiligheid. In het Regionaal Veiligheidshuis vindt de casusbehandeling plaats, gericht op huiselijk geweld, veelplegers en jeugd. De meerwaarde van deze samenwerking is dat de curatieve aanpak van criminele activiteiten wordt afgestemd op de preventieve en repressieve aanpak en wordt aangesloten op het nazorgtraject. De gemeentelijk leerplichtambtenaar neemt deel aan het casusoverleg Risicojeugd in het Veiligheidshuis.

2.3.3 Sociale samenhang

Gedifferentieerd woningaanbod

In september 2002 hebben Stichting Vizier (nu Dichterbij), Woonbelang Veghel en de gemeente Veghel afspraken gemaakt met betrekking tot het wonen voor verstandelijk gehandicapten in Veghel. Deze afspraken zijn vastgelegd in de visie "Een eerste stap naar 'gewoon wonen' in Veghel. Inmiddels zijn drie kleinschalige woonvormen gerealiseerd voor 29 mensen met een verstandelijke handicap. Drie kleinschalige woonvormen voor 44 mensen en één woonvorm gecombineerd met bijzondere bebouwing voor totaal 16 personen, waarvan 8 personen in bijzondere bebouwing, zijn in voorbereiding (realisatie 2008-2009).

Voor mensen met een lichamelijke handicap zijn door de Stichting Voorzieningen Lichamelijk Gehandicapten (VLG) in samenwerking met Woonbelang twee woonvormen gerealiseerd voor in totaal 21 personen. Hiermee wordt voorzien in de lokale behoefte.

De GGZ Uden-Veghel biedt in Veghel in 8 woonvormen aan 44 GGZ-cliënten beschermd wonen.

Met de 'mantelzorgregeling', vastgesteld op 7 oktober 2004, zijn de mogelijkheden voor in- en bijwoning verruimd. Deze regeling voor in- en bijwoning is bedoeld om ouderen, gehandicapten en andere zorgbehoevenden, buiten de zorginstelling om, 'zelf' (dus door familie, vrienden) te kunnen verzorgen. De verzorgde die min of meer zelfstandig in een afhankelijke woonruimte in of bij de woning van zijn mantelzorger(s) wil gaan wonen kan in aanmerking komen voor de regeling. Deze regeling past uitstekend binnen de visie van de Wmo, draagt bij aan de leefbaarheid en stimuleert de eigen kracht en de medeverantwoordelijkheid.

Verenigingsleven

De gemeente Veghel beschikt over een bloeiend verenigingsleven. Er zijn vele sport-, muziek- en vrijetijdsverenigingen. Deze verenigingen draaien op een zeer groot aantal enthousiaste vrijwilligers. De gemeente waardeert hun inzet enorm en wil de vrijwilligers behouden om dit belangrijke verenigingsleven in stand te kunnen houden. Het werven van nieuwe vrijwilligers is daarbij een aandachtspunt. Vrijwilligerswerk komt in hoofdstuk 5 van dit beleidsplan nader aan de orde.

Eenzaamheid

Preventie van eenzaamheid vraagt, naast een actief verenigingsleven, om een tweeledige aanpak. Enerzijds het signaleren van eenzaamheid, anderzijds contactbemiddeling.

Om de signalering en vervolgens de bestrijding van eenzaamheid te verbeteren loopt momenteel in de gemeente Uden een experiment met diverse eerstelijnsorganisaties. Als dit experiment positief geëvalueerd wordt, wil de gemeente deze aanpak ook in Veghel inzetten.

Veel organisaties verzorgen ontmoetingsactiviteiten en/of bezoeken diensten. Wij beperken ons tot het noemen van enkele voorbeelden. De Bonden van Ouderen organiseren in alle kernen activiteiten gericht op onder andere sociale ontmoeting. Ontmoetingsactiviteiten en/of bezoeken diensten worden ook georganiseerd door het Rode Kruis, de Hulpdienst Diakonie en de afdelingen van de Zonnebloem. Zij ontvangen voor deze vrijwillige inzet een waarderingssubsidie.

Contactbemiddeling wordt door een aantal organisaties verzorgd. Een voorbeeld hiervan is het maatjesproject voor lichamelijk gehandicapte jongeren van de Hulpdienst Diakonie. Regionaal zijn er ook maatjesprojecten voor verstandelijk gehandicapten en GGZ-cliënten waarvan Veghelse inwoners gebruik kunnen maken.

De onderonsjes en de bezoeken dienst Oud&Wijs zijn activiteiten binnen het basispakket van de Stichting Welzijn Ouderen, die bijdragen aan het voorkomen en signaleren van eenzaamheid. Nieuwe activiteiten in dit kader zijn Samen Doen en de Boodschappenplusbus.

Gezien de omvang van de problematiek worden nieuwe mogelijkheden om eenzaamheid te signaleren en te verminderen onderzocht. In dit kader vindt een oriëntatie plaats op een consultatiebureau voor ouderen en het aanbod voor de jongere leeftijdscategorieën.

2.3.4 Voorzieningenniveau in de gemeente

De laatste jaren is aanzienlijk geïnvesteerd in het voorzieningenniveau in de gemeente Veghel om de leefbaarheid te behouden en te verbeteren.

De gemeenschapshuizen in Boerdonk, Keldonk en Mariaheide zijn vernieuwd en/of verbouwd tot multifunctionele centra waar naast allerlei sociaal-culturele activiteiten – bij voldoende draagvlak – ook zorg- en welzijnsdiensten aangeboden kunnen worden. Met de besturen van de gemeenschapshuizen in Zijtaart en Eerde worden gesprekken gevoerd om ook in deze kerkdorpen multifunctionele centra te realiseren die voorzien in de behoefte van deze tijd. Eerde heeft naast het gemeenschapshuis een steunpunt voor ouderen "Den Binnenhof". Het steunpunt biedt ruimte voor ontmoeting, een eetpunt, kleinschalige op activering gerichte activiteiten en spreekuur voor zorgverleners. Faciliteiten die elders zijn/worden ondergebracht in de multifunctionele centra.

Ook in wijkgebouwen is behoorlijk geïnvesteerd. Wijkgebouw De Spil in De Bunders is uitgebreid en gemoderniseerd. Wijkgebouw De Lapvoet is compleet vernieuwd en gehuisvest in MFC De Magneet. In de wijk 't Ven is een nieuwe wijkvoorziening in aanbouw en wordt getracht een wijkvereniging in het leven te roepen die allerlei activiteiten gaat ontplooiën.

Elke kern beschikt over een sportpark. Eerde is hierop de enige uitzondering, maar hier is in overleg met de dorpsraad gestart met de voorbereidingen om te komen tot realisatie van een recreatieveld. Tevens beschikt elke kern over een gymzaal. Erp is hierop gezien haar omvang een uitzondering, hier beschikt men over een volwaardige sporthal. In de kern Veghel zijn volop binnen- en buitensportmogelijkheden aanwezig.

Momenteel bevinden zich in de gemeente Veghel 139 speelplekken, inclusief jeu de boulesbanen. Op vier van deze plekken staan één of meer skatevoorzieningen. Om de leefbaarheid te vergroten worden burgers actief betrokken bij het totstandkomen van de speelvoorzieningen. Ten aanzien van de aanleg en/of wijziging van speelplekken wordt op dit moment door de gemeente een flexibel respons beleid gevoerd. Realisatie of wijziging van voorzieningen wordt gezien als aanvulling van de bespeelbaarheid van de woonomgeving en wordt gebaseerd op expliciet kenbaar gemaakte behoeften vanuit de bevolking.

Zoals in paragraaf 2.2.4 gesteld is het huidig gemeentelijk beleid gericht op het handhaven van minimaal de basisschool in de kerkdorpen en waar mogelijk de integratie van de peuterspeelzaal. De gemeente heeft ingezet op het realiseren van multifunctionele accommodaties en zal ook in Erp deze ontwikkeling voortzetten. Doel van een multifunctionele accommodatie in Erp, waarin een basisschool, de peuterspeelzaal, de kinderdagopvang en de buitenschoolse opvang een plaats zullen krijgen, is het realiseren van een inhoudelijke samenwerking tussen deze partners. Dit leidt uiteindelijk tot een goede afstemming van de ontwikkelingsmogelijkheden van het jonge kind en draagt bij aan de leefbaarheid in deze kern.

MIK (voormalige muziekschool) ontwikkelt een programma met het doel de ruimte binnen scholen steeds meer te benutten om buiten schooltijden producten aan te bieden en nog dichterbij de klant/burger te komen. Het aanbieden van muziek- en dansonderwijs in de kernen/kerkdorpen leidt tot vergroting van de leefbaarheid en de sociale samenhang.

De bibliotheek heeft de collectie met groot-letterboeken in de kerkdorpen geplaatst door gebruik te maken van de ruimten in de gemeenschapshuizen. Op deze wijze kunnen de senioren, die anders wellicht moeilijker worden bereikt, gebruik maken van de dienst van de bibliotheek. Naast het lenen of lezen van een boek kan deze activiteit ook als een vorm van ontmoeten gezien worden, waardoor een mogelijk isolement wordt opgeheven. Op dit moment wordt onderzocht of een Servicepunt in Boerdonk gerealiseerd kan worden.

2.3.5 Zorg om het dorp Boerdonk, een voorbeeld.

In Boerdonk is een werkgroep van actieve bewoners aan de slag gegaan met de uitkomsten van de structuurvisie Boerdonk, die door en met de bewoners is opgesteld. Dit heeft geresulteerd in het initiatief 'Zorg om het dorp'. De gemeente Veghel heeft geïnvesteerd in de verbouw en uitbreiding van het gemeenschapshuis Den Hazenpot. Werkgroepen hebben zich gericht op indeling en inrichting van dit multifunctioneel centrum en zijn aan de slag gegaan met de invulling van de inloopfunctie, het spreekuur van de ouderenadviseur, het bloedprikken, een internet/leesruimte, een eetpunt, etc. Een voorbeeld: een groep dames maakt kaarten; de kaarten zijn met postzegels te koop in Den Hazenpot; de opbrengst wordt gebruikt om zaken aan te schaffen voor (de activiteiten in) het gemeenschapshuis.

Het initiatief beperkt zich niet tot Den Hazenpot. Ook daarbuiten is de werkgroep, in samenspraak met de bewoners, actief. Of het nu gaat over de bouw van starterswoningen, de inrichting van de openbare ruimte, de 'brede' school of de kermis. Het hele dorp denkt en doet mee. De provincie Noord-Brabant heeft het initiatief met een eenmalige subsidie ondersteund.

2.4 Doelstellingen

Ten aanzien van leefbaarheid zijn de volgende doelstellingen geformuleerd:

1. Burgers zijn en voelen zich (mede)verantwoordelijk voor de leefbaarheid in de buurt.
2. Het vergroten van het zelforganiserend vermogen van de samenleving.
3. Burgers zijn en voelen zich betrokken bij de interactieve beleidsvorming met betrekking tot leefbaarheid in de gemeente.
4. Burgers voelen zich veilig in de directe leefomgeving.
5. De sociale samenhang in de gemeente wordt gestimuleerd.
6. In elk dorp³ en elke wijk⁴ is een multifunctioneel centrum aanwezig met een ontmoetingsfunctie en waarin diensten kunnen worden aangeboden.
7. In elke kern⁵ zijn faciliteiten voor sportbeoefening aanwezig, minimaal een gymzaal en een sport- of recreatieveld.
8. In toekomstige bestemmingsplannen en bij herstructurering van wijken (of gedeelten van wijken) wordt speciale aandacht besteed aan het leefbaarheidsaspect waaronder de aanwezigheid van voldoende speelruimte voor de jeugd, ontmoetingsplaatsen voor de oudere jeugd en recreatieve voorzieningen voor ouderen.

2.5 Actiepunten

De actiepunten voor de periode 2008-2011 zijn:

1.	Jaarlijks worden de ervaringen en actiepunten op het gebied van leefbaarheid in de regio uitgewisseld.	2008
2.	Evalueren van de overlegfunctie van het Wmo-platform Veghel en het Platform van ouderen en mensen met een handicap Veghel.	2008
3.	Na positieve evaluatie van het experiment met betrekking tot signalering van eenzaamheid in Uden nagaan op welke wijze deze aanpak in Veghel geïmplementeerd kan worden.	2009
4.	Aan de hand van de evaluatie van het project 'boodschappenplusbus' besluiten over eventuele voortzetting van de subsidiëring.	2008
5.	Na positieve evaluatie structurele subsidiëring van het project Samen Doen.	2008
6.	Oriëntatie op nieuwe mogelijkheden om eenzaamheid te signaleren en te verminderen.	doorlopend
7.	Realisering van een multifunctioneel centrum in het voormalige klooster te Zijtaart.	2010
8.	Aanpassen gymzaal Eerde, in combinatie met het gemeenschapshuis, tot een multifunctionele accommodatie die voldoet aan de eisen van deze tijd.	2009
9.	Aanleg recreatieveld Eerde.	2009
10.	Met besturen van wijkverenigingen worden afspraken gemaakt op welke wijze meer allochtone bewoners bij organisaties en activiteiten kunnen worden betrokken.	2008
11.	Met welzijnsinstellingen (w.o. de Stichting Vivaan) worden afspraken gemaakt over professionele ondersteuning in wijken waar sprake is van een noodzaak/wenselijkheid.	2009
12.	In het traject van de herstructurering van de Peellandstraat en Oranjewijk wordt bijzondere aandacht besteed aan leefbaarheidsaspecten.	2008 en volgende jaren
13.	Burgers te motiveren meer gebruik te gaan maken van voorzieningen, zoals sportieve, recreatieve en culturele voorzieningen. Per soort voorziening zullen	2008-2011

³ Boerdonk, Eerde, Erp, Keldonk, Mariaheide en Zijtaart

⁴ De Bunders, Kern-West, De Leest, 't Ven, Veghel-centrum en Veghel-Zuid

⁵ Boerdonk, Eerde, Erp, Keldonk, Mariaheide, Veghel en Zijtaart

	aanvullend beleid en acties in deelnotities worden uitgewerkt.	
14.	Onderzoek naar functionaliteit van bestaande speelvoorzieningen in wijken in relatie tot behoeften en doelgroepen jeugdigen.	2009
15.	Het bevorderen van sociale samenhang door het initiëren van sport- en beweegprojecten die tevens het gezondheidsaspect gunstig beïnvloeden.	2010

2.6 Relatie met andere terreinen

- Prestatieveld preventieve ondersteuning jeugd en ouders: met name de (bestrijding van) jeugdoverlast is van belang voor dit prestatieveld vanwege de invloed op de beleving van (on)veiligheid.
- Prestatieveld ondersteuning mantelzorgers en vrijwilligers: vrijwillige inzet van inwoners vergroot hun waardering voor de leefbaarheid in de wijk en draagt bij aan de sociale samenhang.
- Prestatievelden meedoen mogelijk maken: de directe leefomgeving van burgers bepaalt in grote mate of zij zich betrokken voelen bij de familie, de buurt en de lokale samenleving. Hoe groter deze betrokkenheid is, hoe groter de deelname aan het maatschappelijk verkeer. Daarnaast vervult het lokaal loket een informatiefunctie en een signaalfunctie van vraagontwikkeling in de samenleving.
- Prestatieveld maatschappelijke opvang, OGGZ en verslavingsbeleid: als de individuele sociale problematiek van bewoners erg groot is, zijn zij vaak niet meer inzetbaar/aanspreekbaar voor het samenleven of meedoen in hun wijk.

Verder is er een relatie naar het volgende vastgestelde beleid:

Nota Integraal Veiligheidsprogramma;

Nota In- en bijwoning (mantelzorgregeling);

Visie op wonen met zorg en welzijn in Veghel;

Woonvisie 2030 "Uden-Veghel gastvrij wonen in een groene regio";

VVE- en peuterspeelzaalbeleid;

Lokaal gezondheidsbeleid.

Hoofdstuk 3 Meedoen mogelijk maken

3.1 Inleiding

De prestatievelden 3, 5 en 6 van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo) omvatten de beleidsterreinen die de centrale doelstelling van de Wmo uitdragen: 'meedoen' in de samenleving. De prestatievelden zijn als volgt in de Wet Maatschappelijke Ondersteuning omschreven:

3. Het geven van informatie, advies en cliëntondersteuning.
5. Het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijke verkeer en van het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem.
6. Het verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem ten behoeve van het behoud van hun zelfstandig functioneren of hun deelname aan het maatschappelijk verkeer.

Mensen met een zorgvraag of zorgbehoefte blijven in toenemende mate zelfstandig wonen. Soms lukt het hen niet de problemen, die zich voordoen bij het zelfstandig wonen en het deelnemen aan de samenleving, zelfstandig of samen met anderen op te lossen. De kern van de cultuurverandering in de Wmo is dat burgers (waar mogelijk) meer zichzelf en elkaar gaan helpen en minder op de overheid leunen. Alleen dan is het vangnet van voorzieningen betaalbaar en beschikbaar te houden voor de mensen die het echt nodig hebben. Door de Wmo is de gemeente verantwoordelijk geworden voor een samenhangend stelsel van ondersteuning. Als het collectieve/algemene aanbod breed en goed toegankelijk is georganiseerd, kunnen mensen zo gewoon mogelijk mee doen in de samenleving. Deze cultuuromslag in de Wmo is alleen mogelijk met voldoende draagvlak, vertrouwen, experimenteerterruimte (pilotprojecten) en betrokkenheid bij alle partijen.

Een manier om ondersteuning te bieden is het lokaal loket. Voor de komst van de Wmo waren er veel informatiepunten en loketten van (overheid- en zorg)instellingen, maar het aanbod was voor de burger versnipperd. Het lokaal loket moet hierin verandering brengen.

3.2 Visie

3.2.1 Wmo-loket

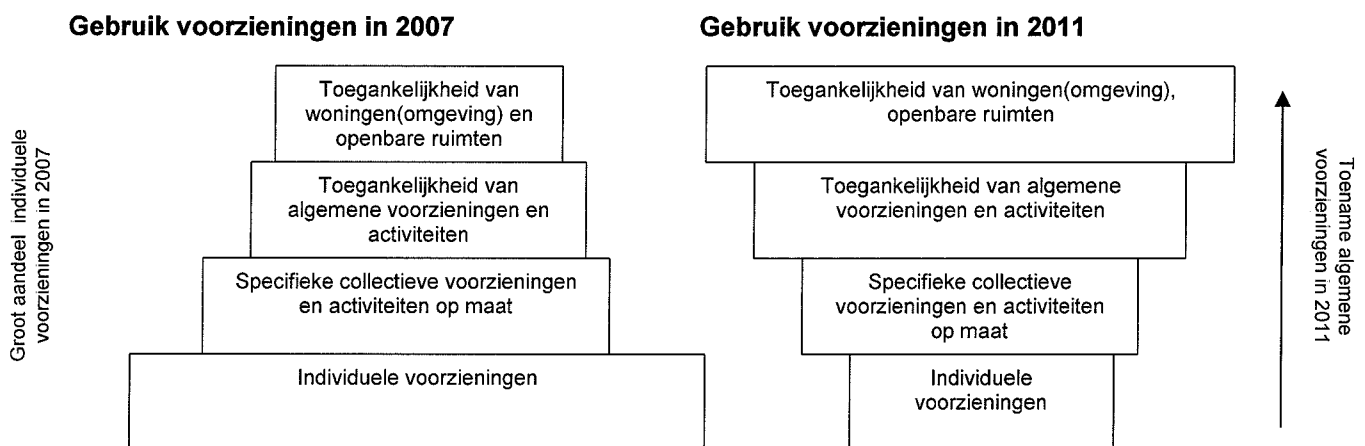
Het gemeentelijk loket wordt van een loket voor informatie en advies uitgebouwd tot een breed Wmo-loket. Het loket is bekend met het totale aanbod van voorzieningen in de gemeente. De vragen die de cliënten aan het loket voorleggen, worden geregistreerd. Enerzijds om de vraag van de cliënt en de voortgang van de beantwoording te kunnen volgen, anderzijds om een intelligentere infrastructuur te bewerkstelligen. Regelmatige analyses van de geregistreerde informatie geeft een goed beeld van de levensterreinen waarover cliënten informatie of ondersteuning nodig hebben. Ook geeft een goede registratie een beeld van de blinde vlekken en zwakke schakels in de sociale infrastructuur. Via de regiefunctie van de gemeente kan vervolgens verbetering georganiseerd worden op deze onderdelen. Het loket is voor veel burgers de eerste plaats waar zij met de Wmo-visie in aanraking komen. De meeste burgers weten wel van het bestaan van de Wmo, maar ervaren pas wat deze inhoudt als ze, voor zichzelf of voor mensen in hun omgeving, op zoek gaan naar informatie, advies of ondersteuning. Voorlichting over het Wmo-loket en de Wmo-producten is een continu proces. De gemeente zorgt dat de samenwerkingspartners goed zijn geïnformeerd over de gemeentelijke producten, zodat zij gericht kunnen doorverwijzen naar het Wmo-loket en de voorzieningen. De samenwerkingspartners informeren op hun beurt de gemeente. Op verzoek van verenigingen wordt informatie gegeven over de Wmo.

De medewerkers van het loket dragen de gemeentelijke Wmo-visie overtuigend uit. Burgers moeten weten dat de gemeente handelt vanuit de compensatieplicht, waarbij eerst wordt gekeken naar hun

eigen kracht, vervolgens naar wat de omgeving kan doen in het kader van de medeverantwoordelijkheid, en tenslotte naar de vangnetfunctie van de gemeente. Loketmedewerkers zijn goed getraind in het doorvragen om zo de vraag achter de vraag te achterhalen. De vraag wordt vervolgens zo goed mogelijk van een maatwerkantwoord voorzien. In geval van complexe (meervoudige) vragen wordt een integraal en samenhangend antwoord georganiseerd of draagt de gemeente zorg voor een snelle doorverwijzing naar het juiste netwerk. Het Wmo-loket vervangt geen bestaande ondersteuningsstructuren, maar verbindt ze of vult ze aan.

3.2.2 Algemene voorzieningen

Met het bevorderen van deelname aan het maatschappelijk verkeer worden ook die maatregelen bedoeld die, zonder dat men zich hoeft te wenden tot de gemeente, ten goede komen aan een ieder die daaraan behoefte heeft. Er kunnen vier groepen voorzieningen worden onderscheiden die de deelname aan het maatschappelijk verkeer en het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking bevorderen. Van belang is dat de toegankelijkheid bij algemene voorzieningen voor alle burgers zo goed mogelijk geregeld is. Op deze manier wordt druk op de individuele voorzieningen beperkt en wordt het zo gewoon mogelijk meedoen in de samenleving gestimuleerd. Het grote ontwikkelingspotentieel in de Wmo ligt bij deze algemene voorzieningen. Het proces tot wijziging in het voorzieningengebruik is in onderstaand figuur inzichtelijk gemaakt. Het figuur laat zien dat de algemene voorzieningen breder worden en het vangnet van de individuele voorzieningen verhoudingsgewijs kleiner.

3.2.3 Individuele voorzieningen

Voor individuele verstrekkingen kunnen mensen terecht bij het loket. Hier wordt bij iedere aanvraag de compensatieplicht gehanteerd. Dit betekent dat er gekeken wordt naar wat mensen tekort komen om zo gewoon mogelijk mee te doen. Daarbij is eigen kracht het startpunt. Vervolgens wordt gekeken wat de eigen omgeving van de ondersteuningsvrager kan bijdragen aan behoud of bevordering van de regie over de eigen situatie. Wat overblijft ter compensatie wordt objectief vastgesteld door middel van de indicatiestelling en wordt bij voorkeur met collectieve en algemene voorzieningen gecompenseerd. Collectieve en algemene voorzieningen voorkomen duurdere individuele voorzieningen en hebben als bijkomend voordeel dat ze regelarm en daardoor klantvriendelijker kunnen worden ingevuld.

Indien ter compensatie een individuele voorziening noodzakelijk blijkt, kan de cliënt kiezen voor verstrekking van een persoonsgebonden budget of een voorziening in natura. Gaat het om hulp bij het huishouden in de vorm van zorg in natura, dan kan de cliënt kiezen uit meerdere aanbieders. Verder wordt de ruimte die het Besluit maatschappelijke ondersteuning de gemeente biedt om eigen bijdragen naar draagkracht op te leggen volledig benut⁶. Wanneer de gemeente hiervan geen gebruik

⁶ Het Besluit maatschappelijke ondersteuning bepaalt de maximale eigen bijdrage die gemeenten van minima mogen vragen. Het gaat om een vast bedrag per 4 weken dat voor 2007 is vastgesteld op € 16,60 voor alleenstaanden en € 23,80 voor gehuwden. Boven een bepaald inkomen mag naast dit vast bedrag een inkomensafhankelijke eigen bijdrage worden opgelegd. In 2007 is dit 15% van het verzamelinkomen boven € 16.137 voor een alleenstaande jonger dan 65 jaar en € 14.162 voor een

maakt wordt de eigen bijdrage namelijk alsnog geïnd door het rijk in het kader van de AWBZ. De eigen bijdrage als instrument biedt de mogelijkheid om het kostenbewustzijn van de burgers te vergroten.

Als een cliënt in aanmerking komt voor een individuele voorziening, maar door eigen bijdragen alles zelf moet betalen, wordt toch een beschikking voor de voorziening afgegeven. De Wmo-eigen bijdragen gaan namelijk vóór AWBZ-eigen bijdragen. Als de cliënt geen aanvraag indient omdat hij toch zelf moet betalen of als de gemeente geen beschikking afgeeft, moet de cliënt bij een volgende aanvraag alsnog betalen voor de eigen bijdrage.

De volgende uitgangspunten zijn vastgelegd in de Verordening voorzieningen maatschappelijke ondersteuning:

Het niet vergoeden van algemeen gebruikelijke voorzieningen

Voorzieningen waarover de gebruiker, gezien zijn individuele situatie, ook zonder zijn handicap of beperking zou kunnen beschikken worden als *algemeen gebruikelijk* beschouwd. Dit zijn voorzieningen die in de reguliere handel verkrijgbaar zijn, die niet speciaal voor gehandicapten bedoeld zijn en of die niet aanzienlijk duurder zijn dan vergelijkbare producten met hetzelfde doel. Voorbeelden zijn een thermostaatkraan, een verhoogd toilet maar ook een fiets met hulpmotor.

Protocol gebruikelijke zorg

Hierin is geregeld dat een aanvrager niet voor huishoudelijke zorg in aanmerking komt wanneer meerderjarigen, die wel in staat zijn huishoudelijk werk te verrichten, tot het huishouden behoren. Ook van minderjarige kinderen wordt – afhankelijk van leeftijd – een bijdrage aan het huishouden verwacht. De verwachting is dat op basis van de gemeentelijke uitvoeringspraktijk het protocol wordt doorontwikkeld.

Goedkoopst adequaat

Individuele voorzieningen die in het kader van de Wmo worden verstrekt, dienen naar objectieve maatstaven gemeten zowel adequaat als de meest goedkope voorziening te zijn. Met adequaat wordt bedoeld: volgens objectieve maatstaven toereikend. Zijn er twee of meer voorzieningen adequaat, dan wordt gekozen voor de goedkoopste voorziening. De goedkoopste voorziening wordt beschouwd vanuit het gezichtspunt van de gemeente.

ICF-classificatie

Om invulling te geven aan de holistische mensvisie, die binnen de Wmo centraal staat, wordt bij de indicatiestelling gebruik gemaakt van het International Classification of Functions, Disabilities and Impairments, de zogenaamde ICF-classificatie. De ICF kijkt vanuit drie invalshoeken:

- de mens als organisme, als 'lichaam' (hoe goed functioneren bijvoorbeeld de gewrichten, het hart en de bloedvaten, de hersenen en zenuwen van een persoon?);
- het menselijk handelen (welke activiteiten voert iemand zelf uit en welke zou hij/zij zelf kunnen of willen uitvoeren?);
- participatie, deelname aan het maatschappelijk leven (kan iemand meedoen op alle levensterreinen en doet hij/zij ook mee?).

Op deze wijze wordt er niet alleen gekeken naar de medische oorzaak en/of beperking, maar ook naar de functies die degene nog wel kan uitoefenen in combinatie met het functioneren van die persoon in de directe leefomgeving en de samenleving. Psychosociale problematiek wordt meegewogen voor zover dit van toepassing is bij de beoordeling van de gevraagde voorziening. De brede ICF-richtlijn schrijft dit ook voor.

Maatwerk

Met de komst van de Wmo vindt er een verschuiving plaats van aanbodgerichte naar een vraaggerichte benadering. Er wordt gekeken naar de mogelijkheden en onmogelijkheden van de persoon in kwestie. Dit leidt tot maatwerk. Het tekort voor 'zo gewoon mogelijk meedoen aan de samenleving' wordt gecompenseerd, conform de strekking van de compensatieplicht in de Wmo.

alleenstaande van 65 jaar en ouder en € 20.810 voor gehuwden jonger dan 65 jaar en € 19.837 voor gehuwden die beiden 65 jaar of ouder zijn (deze bedragen zijn gelijk aan 120% van het verzamelinkomen op het sociaal minimum)

3.2.4 Armoedebeloid

Met het armoedebeloid wordt ingezet op het verbeteren van de financiële en maatschappelijke positie van de inwoners met een laag inkomen en het herstellen of bevorderen van de financiële zelfstandigheid van de inwoners van de gemeente Veghel.

De centrale beleidsvisie is maatschappelijke participatie van alle inwoners, ongeacht herkomst en sociaal-economische positie. Het beleid bevat kaders, doelen en activiteiten die er op gericht zijn mensen actief deel te laten nemen aan de samenleving. Daar waar nodig wordt hiervoor ondersteuning geboden. Deze ondersteuning kan gericht zijn op reïntegratie (naar werk of sociale activering), het bieden van een inkomensvoorziening en ondersteuning gericht op het verbeteren van de financiële en/of maatschappelijke positie van inwoners van de gemeente Veghel.

Het gemeentelijk armoedebeloid wordt voor een belangrijk deel uitgevoerd door Optimisd, de intergemeentelijke sociale dienst van de gemeenten Schijndel, Sint-Michielsgestel en Veghel.

3.3 Stand van zaken

Veel ontwikkelingen die in de visie zijn beschreven, zijn reeds in gang gezet. Hieronder treft u een opsomming aan van de huidige stand van zaken op het gebied van het prestatieveld 'Deelname aan het maatschappelijk verkeer'.

3.3.1 Wmo-loket

De notitie 'De gezamenlijke visie op lokale loketten' werd in juni 2006 door de raden van de gemeenten in de regio Uden-Veghel vastgesteld. De functies van het lokaal loket zijn: informatie, vraagverheldering, advies, ondersteuning/bemiddeling en toegang tot voorzieningen. Er is gekozen voor een groeimodel, zowel in de diepte (de functies van het loket), de breedte (doelgroep en producten) als de bereikbaarheid van het loket. Bij de start wordt de nadruk gelegd op personen met een handicap en ouderen en de producten en diensten op het terrein van wonen, zorg en welzijn die voor hen het meest relevant zijn. Bij dit loket kunnen sinds 2 januari 2007 de hulp bij het huishouden, rolstoelen en woon- en vervoersvoorzieningen voor gehandicapten worden aangevraagd. Het lokaal loket wijst inwoners met vragen op het gebied van welzijn, zorg en wonen de juiste weg. Het lokaal loket is een aanvulling op de bestaande loketten en met name bedoeld voor de mensen, die niet rechtstreeks de weg naar een woon-, zorg- of welzijnsinstantie kunnen vinden. Er is een vangnet gecreëerd in plaats van een vervanger van de huidige woon-, zorg- en welzijnsloketten van de diverse instellingen.

Het lokaal loket kan niet zonder medewerking van- en samenwerking met de aanbieders op het terrein van wonen, zorg en welzijn functioneren. In regionaal verband zijn afspraken gemaakt met de MEE-organisatie, de stichtingen voor maatschappelijk werk, het welzijnswerk voor ouderen, Dichterbij, Stichting Thuiszorg Brabant Noordoost, Stichting Thuiszorg VDA, Stichting Voorzieningen Lichamelijk Gehandicapten (VLG), Stichting Welstaete, Stichting Geestelijke Gezondheidszorg (GGZ) Uden-Veghel en Novadic-Kentron.

De gemeenten Uden, Veghel en Sint-Oedenrode hebben gezamenlijk een digitale sociale kaart opgezet en gekoppeld aan de gemeentelijke website. De gemeente Landerd heeft de informatie van de sociale kaart geïntegreerd in de eigen website. In de gemeente Boekel is de digitale sociale kaart binnenkort eveneens operationeel op de gemeentelijke website.

3.3.2 Toegankelijkheid/buikbaarheid van woningen en openbare ruimte

De regiogemeenten bevorderen op verschillende manieren het aanpasbaar/levensloopbestendig bouwen. Zo heeft de gemeente Uden een convenant aanpasbaar bouwen met de corporatie, aangemelde bouwbedrijven, architecten en projectontwikkelaars afgesloten. Andere gemeenten maken afspraken per project in een samenwerkingsovereenkomst en/of met de corporatie in het kader van de prestatieafspraken. Eigenaar bewoners worden bijvoorbeeld via een voorlichtingspakket bij het aanvragen van een bouwvergunning of via het woonverbeteradvies in het kader van het project Blijvend thuis in eigen huis gestimuleerd om de buikbaarheid van hun woning te verbeteren. De gemeente Veghel heeft in de Woonvisie 2030 de doelstelling opgenomen om het Regionaal Convenant Duurzaam Bouwen uit te breiden met voorschriften voor flexibel en aanpasbaar bouwen.

Veghelse eigenaar bewoners en huurders van 55 jaar en ouder kunnen bij de Stichting Welzijn Ouderen terecht voor informatie en een woonverbeteradvies.

In het kader van het inclusief beleid wordt ingezet op brede toegankelijkheid en bruikbaarheid van de openbare ruimte. Ondanks deze inzet worden nog steeds veel verbeterpunten aangedragen door inwoners met beperkingen en belangenorganisaties, zoals de werkgroep toegankelijkheid van het Platform van ouderen en mensen met een handicap Veghel.

De gemeenten hebben beleid gericht op het ontwikkelen van woonservicezones in gang gezet. In Veghel is dit beleid vastgelegd in de Visie op wonen met zorg en welzijn in Veghel.

3.3.3 Toegankelijkheid openbaar vervoer

Binnen de gemeenschappelijke regeling kleinschalig collectief vervoer geven de gemeenten in Brabant Noordoost en de provincie Noord-Brabant samen invulling aan Taxihopper; de regiotaxi waarvan iedereen met of zonder handicap gebruik kan maken. Het gebruikerstarief van Taxihopper maakt dat de voorziening als systeem voor openbaar vervoer nog niet voor iedereen bereikbaar is. Aan mensen met een handicap en een inkomen beneden de inkomensgrens wordt Taxihopper als individuele voorziening verstrekt. Binnen de regio Brabant Noordoost zijn/worden eveneens samen met de provincie initiatieven ontwikkeld om de toegankelijkheid van het openbaar vervoer en de haltes te verbeteren.

3.3.4 Specifieke voorzieningen en activiteiten op maat

In het kader van het (inter)gemeentelijk ouderenbeleid zijn verschillende ondersteunende voorzieningen gerealiseerd, zoals de sociale alarmering, eetpunten, thuisbezorgde maaltijden, klussendiensten, knoppenhulp. Deze diensten richten zich vooral op de doelgroep ouderen, maar sluiten jonggehandicapten niet uit. Deze activiteiten werden vooral gezien als een aanvulling op de individuele verstrekkingen vanuit Wvg en AWBZ. Geleidelijk zijn deze voorzieningen aangemerkt als voorliggende voorzieningen waarmee de druk op de individuele voorzieningen verminderd kan worden.

3.3.5 Verstrekkingenbeleid individuele voorzieningen

Bij de Wet voorzieningen gehandicapten en de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten was sprake van 'verzekerde' rechten waarop mensen met beperkingen aanspraak konden maken. Dit verzekerd recht blijft binnen de AWBZ van toepassing. De Wet maatschappelijke ondersteuning gaat uit van een compensatieplicht. Deze compensatieplicht wordt ingevuld met individuele voorzieningen op het moment dat de algemene of specifieke voorzieningen ontoereikend zijn. In de verordening voorzieningen maatschappelijke ondersteuning, zoals deze per 1 januari 2008 van kracht wordt, is een koppeling gemaakt tussen het in het kader van de Wvg en de AWBZ ontwikkelde beleid en de compensatieplicht. Met deze koppeling kan de komende jaren een verschuiving van individuele voorzieningen naar specifieke en algemene voorzieningen worden gerealiseerd. Het verstrekkingenbeleid kan op deze wijze meegroeien met de ontwikkelingen in de vraag en in het brede Wmo-beleid.

3.3.6 Cliëntondersteuning

Met de Wet maatschappelijke ondersteuning is de verantwoordelijkheid voor de functie cliëntondersteuning bij de gemeenten gelegd. De MEE-organisaties hebben hierbij als onafhankelijke cliëntondersteuner een belangrijke rol. MEE geeft advies, informatie en ondersteuning aan iedereen met een beperking, zodat zij zo zelfstandig mogelijk kunnen leven. Ook familie/verzorgers, hulpverleners en andere belanghebbenden kunnen bij MEE terecht. De MEE-organisaties worden op dit moment nog gefinancierd op basis van een landelijke regeling. Het kabinet ziet de overheveling van de subsidies voor de MEE-organisaties als de laatste fase van de invoering van dit onderdeel van de Wmo. De Tweede Kamer heeft meerdere malen nadrukkelijk gevraagd bij de overgang van deze middelen te waarborgen dat de expertise van de MEE-organisaties en de onafhankelijkheid van deze

cliëntondersteuning behouden blijven. Het kabinet vindt deze bezorgdheid over de positie van de cliënten van de MEE-organisaties een belangrijk signaal. Ook voor het kabinet is het belang van de cliënten een leidend principe.

Kabinet en VNG hebben afspraken gemaakt over de MEE-gelden. Het ministerie van VWS zal, vooruitlopend op de overheveling, in de subsidievoorwaarden voor de MEE-organisaties de verplichting opnemen om met gemeenten te overleggen over de uitvoering van de MEE-taken.

Met de MEE Noordoost Brabant zijn afspraken gemaakt over de samenwerking met het lokaal loket Veghel (zie 3.3.1). In het overleg over de uitvoering van de MEE-taken is deze samenwerking een aandachtspunt. Daarnaast vinden wij het belangrijk dat wordt afgestemd met de taken van de vrijwillige en professionele ouderenadviseurs. Zij moeten elkaar aanvullen en niet concurreren.

3.3.7 Minimabeleid

Bijzondere bijstand (Optimisd)

Op de bijzondere bijstand kunnen inwoners een beroep doen wanneer zij hogere kosten als gevolg van bijzondere omstandigheden hebben en die niet (geheel) zelf kunnen betalen.

Bijzondere kosten zijn niet de gebruikelijke kosten van levensonderhoud, maar wel de kosten voor bijvoorbeeld:

- Aanschaf van een bril, gebitsprothese;
- Extra kosten door handicap of ziekte (Regeling chronisch zieken, gehandicapten en ouderen);
- Eigen bijdrage voor hulp bij het huishouden, thuiszorg, kosten (tand-)arts;
- Werk en werkvererving (kosten van oppas, studie bij een door Optimisd goedgekeurd traject);
- Wonen (hoge huur, verhuizen, eigen woning);
- Schoolkosten kinderen (12-18 jaar) ;
- Computerregeling (schoolgaande kinderen 12-18 jaar);
- Vervanging duurzame gebruiksgoederen in uitzonderlijke situaties.

Optimisd geeft ook uitvoering aan de Langdurigheidstoelage Wet werk en bijstand. Dit is een toeslag voor mensen die langdurig afhankelijk zijn van een minimuminkomen en geen uitzicht hebben op betaald werk.

Regeling maatschappelijke participatie (Optimisd)

Of het nu gaat om sport, een cursus, of een hobby. Wie moet rondkomen van een minimuminkomen laat het lidmaatschap van een vereniging, kosten van abonnementen of cursussen vaak wijken voor andere, meer noodzakelijke uitgaven. Optimisd kan mensen met een minimuminkomen per kalenderjaar een bijdrage geven voor dit soort kosten.

Voorbeelden hiervan zijn:

- abonnementen en (seizoen-)kaartjes voor: zwembaden, schouwburg, bioscoop, bibliotheek, musea en kunstuitlen;
- contributies voor sport-, zang-, ouderen- en buurtverenigingen, jeugd- en jongerenwerk, politieke partijen en vakbonden, hobbyclub en kosten sportattributen;
- cursusgelden voor her-, om- en bijscholing, volwasseneneducatie, kunstzinnige vorming, club- en buurtthuisactiviteiten, emancipatieactiviteiten en ouderbijdragen;
- éénmalige activiteiten voor schoolreisjes en kampen, werkweken, excursies, uitstapjes zoals bezoek aan dierentuin en pretpark.

Collectieve ziektekostenverzekering (Optimisd)

De gemeente Veghel vindt het belangrijk dat inwoners met een laag inkomen goed verzekerd zijn tegen ziektekosten. Zij kunnen daarom profiteren van de collectieve ziektekostenverzekering voor minima. Iedereen met een inkomen tot 110% van de bijstandsnorm kan ervoor in aanmerking komen. Het mooie van deze verzekering is dat Optimisd een deel van de premie betaalt in de vorm van bijzondere bijstand. Bovendien geven VGZ en CZ een collectiviteitskorting.

Schuldhulpverlening (Optimisd)

Rondkomen met een uitkering op minimumniveau is voor veel mensen passen en meten. Huur, energie, belastingen enzovoorts moeten op tijd worden betaald. Zeker voor mensen die langdurig van een uitkering moeten leven is het soms moeilijk om de eindjes aan elkaar te knopen. Schulden zijn dan zo gemaakt. Lukt het niet om zelf een betalingsregeling te treffen, dan kan voor ondersteuning een beroep worden gedaan op het Meldpunt Schuldhulpverlening van Optimisd.

Kwijtschelding gemeentelijke belastingen (Publieksplein gemeente Veghel)

Inwoners met een minimuminkomen én geen vermogen komen in aanmerking voor kwijtschelding van de gemeentelijke belastingen. Wanneer gehele kwijtschelding is verleend en de inkomenssituatie is niet veranderd dan wordt in het volgende jaar automatisch kwijtschelding verleend. Er hoeft dan geen nieuw kwijtscheldingsverzoek ingediend te worden.

3.4 Doelstellingen

Ten aanzien van 'meedoen mogelijk maken' zijn de volgende doelstellingen geformuleerd:

1. Het realiseren van een breed en hoogwaardig loket wonen, zorg en welzijn binnen de gemeente dat fysiek, telefonisch en digitaal toegankelijk is.
2. Het stimuleren van de eigen verantwoordelijkheid van de burger voor zichzelf en elkaar in het verstrekkingenbeleid van de gemeente.
3. Het verbeteren van de bereikbaarheid, toegankelijkheid en bruikbaarheid van algemene voorzieningen.
4. Het realiseren van pilotprojecten waardoor onderzocht kan worden op welke manieren de druk op de individuele voorzieningen verminderd kan worden.
5. Het financieel en procesmatig beheersbaar houden van het verstrekkingenbeleid voorzieningen.
6. Invulling geven aan de regiefunctie van de gemeente op het gebied van 'meedoen in de samenleving' en beschikbaarheid maatschappelijke voorzieningen.

3.5 Actiepunten

Voor de periode 2008-2011 zijn de volgende actiepunten benoemd:

1.	Jaarlijks het lokaal loket evalueren: 1) via registratie, 2) met burgers, 3) met organisaties (doorlooptijden, kwaliteit informatievoorzieningen, bejegening, betrokkenheid burgers/instellingen, etc.).	doorlopend
2.	Het registreren van vragen en aanvragen van de burgers in het loket. Het doel is een intelligenter interne infrastructuur te bewerkstelligen, waardoor: - de signaalfunctie naar organisaties beter kan worden ingevuld. Bijvoorbeeld: Wanneer er geconstateerd wordt dat vragen over één organisatie herhaaldelijk terug komen, geeft de gemeente een signaal af waardoor de voorlichting van die betreffende organisatie verbeterd kan worden; - de signaalfunctie van vraagontwikkeling in de samenleving gerealiseerd kan worden; - toegewerkt kan worden naar het afhandelen van de steeds terugkomende vragen in het loket en niet in de backoffice; - de doorverwijsfunctie kan worden gerealiseerd, zoals bij specifieke probleemsituaties waarbij het zaak is de burger snel in het juiste netwerk onder te brengen.	Start voorbereidingen: 2008
3.	Het evalueren van de regionale samenwerkingsovereenkomst met betrekking tot de dienstverlening in het lokaal loket.	2008 en 2010
4.	Het uitdragen van de gemeentelijke visie op het gebied van eigen kracht en medeverantwoordelijkheid in het loket (bv. in het intakeproces) en in een breder communicatietraject naar de burgers.	doorlopend
5.	Doorontwikkeling van het loket: Toevoeging van producten en uitbreiding van de doelgroep.	doorlopend
6.	Doorontwikkeling van het loket: Het loket functioneert als vangnet en levert maatwerk. Met name voor de groep meervoudige zorgvragers moet de (zorg)vraag in samenhang met andere aanvragen en/of levensomstandigheden worden bekeken.	doorlopend
7.	Doorontwikkeling van het loket: Het loket heeft een laagdrempelige functie in de melding en signalering van zorgelijke zorg-/welzijns-/woonsituaties in de gemeente. Vanuit het loket vindt de verdere routing plaats zodat de regiefunctie goed ingevuld kan worden door de gemeente.	doorlopend

8.	Doorontwikkeling van het loket: Het realiseren van een digitaal loket als herkenbaar onderdeel van het gemeentelijk loket. Hierin moeten minimaal de volgende voorzieningen geboden worden: 1) sociale kaart (grotendeels reeds gerealiseerd) en 2) de mogelijkheid tot digitale aanvraag van voorzieningen zodat de burger van thuis uit een aanvraag in kan dienen.	2008-2010
9.	In de regio wordt een aantal (wijk)gerichte projecten gestart, zoals woonservicezones en netwerkversterkende structuren, om te testen of op andere manieren de druk op de individuele voorzieningen af kan nemen.	2009
10.	Evalueren en bijstellen van de verordening voorzieningen maatschappelijke ondersteuning na een jaar en vervolgens na twee jaar	2009 2011
11.	De aanbestedingscontracten hulp bij het huishouden evalueren en op basis daarvan besluiten of nog (tweemaal) één jaar wordt doorgegaan dan wel een nieuw aanbestedingstraject wordt gestart.	2009 2010
12.	In het verstrekkingenbeleid streven naar marktwerking welke moet leiden tot een goede prijs/kwaliteit verhouding en een gedifferentieerd aanbod.	2008
13.	Onderzoeken of de individuele voorzieningen gezamenlijk aanbesteed kunnen worden in de regio Uden-Veghel.	2008
14.	In overleg met Optimisd bezien of de afspraken met betrekking tot WegWijs in de gemeente Schijndel en Sint-Michielsgestel ook toepasbaar zijn voor het gemeentelijk lokaal loket Veghel.	2008
15.	Bij de individuele Wmo-verstrekkingen extra aandacht geven aan de voorlichting over eigen bijdragen en de regelingen via bijzondere bijstand en belastingdienst.	doorlopend

3.6 Relatie met andere terreinen

Deelname aan het maatschappelijk verkeer, 'meedoen in de samenleving', is een breed begrip dat ook op andere prestatievelden van de Wmo én op alle gemeentelijke beleidsterreinen van toepassing is. Alle voorzieningen op het gebied van jeugdzorg, ouderenbeleid, wonen, inkomen, onderwijs, veiligheid, mantelzorg, vrijwilligerswerk en sport zijn immers gericht op het meedoen in de samenleving. We benoemen daarom hier slechts de relatie met andere prestatievelden om een beeld te schetsen hoe het ene prestatieveld het andere kan beïnvloeden.

- Prestatieveld preventieve ondersteuning jeugd en ouders: Met name de loketfunctie moet de komende jaren een toenemende rol gaan spelen in de preventieve ondersteuning van jeugd en ouders. De jeugdzorg is versnipperd en daarom zal in dat prestatieveld flink gewerkt gaan worden aan een sluitende zorgketen. Het lokaal loket krijgt een rol in informatieverstrekking over de wijzigingen in de jeugdzorgketen, het lokaal aanbod van voorzieningen voor jeugd en opvoedingsondersteuning voor ouders, maar ook in een snelle en juiste verwijzing naar deze zorg.
- Prestatieveld ondersteuning mantelzorgers en vrijwilligers: Met name de mantelzorgers, maar ook vrijwilligers, vervullen een grote rol in de medeverantwoordelijkheid van burgers voor elkaar om daardoor naasten zo gewoon mogelijk mee te kunnen laten doen in de samenleving. Door mantelzorg en welzijnsdiensten door vrijwilligers kunnen burgers zo lang mogelijk in de eigen leefomgeving blijven wonen. Door vrijwilligerswerk worden mensen actief betrokken bij de vereniging/organisatie en de lokale samenleving. Mantelzorg en vrijwilligerswerk vervullen daarom een belangrijke rol in de binding tussen burgers, de binding tussen burgers en de directe leefomgeving en de binding tussen burgers en de samenleving.
- Prestatieveld leefbaarheid: De directe leefomgeving van burgers, bepaald in grote mate of zij zich betrokken voelen bij de familie, de buurt en de lokale samenleving. Hoe groter deze betrokkenheid is, hoe groter de deelname aan het maatschappelijk verkeer. Het meedoen in de samenleving kan dus niet los gezien worden van de leefbaarheid. Is niet voorzien in de randvoorwaarden voor een goede leefbaarheid, zoals veiligheid, voldoende en toegankelijke voorzieningen op wijk/buurniveau en sociale samenhang (zich uitend in een vergroting van het zelforganiserend vermogen van de samenleving), dan zal dit negatieve gevolgen hebben voor het meedoen in diezelfde samenleving.

De vangnetfunctie die in dit hoofdstuk naar voren komt is duidelijk waarneembaar bij alle prestatievelden van de Wmo. Indien de overheid de eigen kracht van de burger wil stimuleren zullen

er op alle terreinen van de Wmo vangnetconstructies nodig zijn. Ook de loketfunctie is voor alle prestatievelden van groot belang voor informatie, advies, doorverwijzing en signalering.

Hoofdstuk 4 Preventieve ondersteuning van jeugdigen en ouders

4.1 Inleiding

Prestatieveld 2 benoemt de gemeentelijke verantwoordelijkheid voor het preventieve aanbod in geval van lichte opgroei- en opvoedproblemen. Dit prestatieveld is als volgt omschreven:

2. Op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden.

Na de invoering van de Wet op de jeugdzorg op 1 januari 2005 hebben het Rijk, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en het Interprovinciaal Overleg (IPO) de taken onderling afgestemd. De gemeentelijke taken/verantwoordelijkheden worden uitgedrukt in 5 functies.

Deze functies stellen wij binnen dit prestatieveld centraal. Het betreft:

1. Informatie en advies over opvoeden en opgroeien; hierbij gaat het om zowel gevraagde als ongevraagde informatie over opvoeden en opgroeien als om het beantwoorden van specifieke vragen van ouders en jeugdigen
2. Signalering van problemen van jeugdigen en opvoeders; hierbij gaat het om het vroegtijdig signaleren van problemen van jeugdigen en opvoeders, ook als de betrokkenen die problemen wellicht zelf niet goed onderkennen. Hierbij is ook aandacht voor beginnende delinquentie op zijn plaats.
3. Toeleiding naar het hulpaanbod; nadat een vraag of probleem is gesignaleerd moet zo snel mogelijk hulp worden geboden. Hiervoor is een inzichtelijk ondersteunings- en zorgaanbod nodig, zowel voor de hulpvragers als voor de beroepskrachten.
4. Licht pedagogische hulp; dit betreft kortdurende advisering en lichte hulpverlening op momenten dat de opvoeding dreigt te stagneren.
5. Coördinatie van de zorg op lokaal niveau; hierbij gaat het om gezinnen met meervoudige problematiek, die te maken hebben met diverse instanties en hulpverleners. Het is aan de gemeente om te zorgen dat lokale instellingen afspraken maken over het bij elkaar brengen van afzonderlijke probleemsignalen en het onderling afstemmen van de hulpverlening.

Dit prestatieveld heeft in eerste instantie betrekking op alle in onze regio wonende jeugdigen en hun ouders⁷, die een verhoogd risico hebben op een ontwikkelingsachterstand of uitval maar voor wie zorg op grond van de Wet op de Jeugdzorg niet nodig is, dan wel voorkomen kan worden.

Het regionale deel van de Wmo dat betrekking heeft op de vijf functies opvoed- en opgroei-ondersteuning wordt in dit beleidsplan uitgewerkt. Daarnaast heeft de gemeente lokaal jeugdbeleid.

4.2 Visie

Jeugdigen moeten zich optimaal kunnen ontwikkelen en probleemloos kunnen opgroeien tot zelfstandig functionerende volwassenen. Zij kunnen daarbij gebruik maken van de mogelijkheden die de samenleving te bieden heeft om hun eigen kracht te ontwikkelen en te versterken. Belangrijk is dat jeugdigen zich bewust worden van het feit dat ze deel uitmaken van de samenleving en uiteindelijk verantwoordelijkheid kunnen dragen voor hun eigen functioneren in die samenleving. Om daartoe te komen moeten ouders en gezinnen goed toegerust zijn voor hun opvoedingstaak.

4.2.1 Sluitende jeugdketen

Het doel van een sluitende jeugdketen is de samenhang in het jeugdbeleid tot stand brengen, knelpunten opsporen en een betere onderlinge samenwerking creëren. De zorg voor jeugdigen is op te vatten als een keten die uit verschillende schakels bestaat. Ouders zijn zelf primair verantwoordelijk

⁷ Waar ouders staat worden ook verzorgers bedoeld

voor de opvoeding. Omdat ouders soms behoefte hebben aan steun en kinderen soms begeleiding nodig hebben, dient er naast informele steun ook formele opvoedingsondersteuning beschikbaar te zijn.

De gemeente beschikt over een uitgebreid netwerk van voorzieningen. Met hulp van deze algemene voorzieningen voorkomt de gemeente dat ernstige opgroei- en opvoedproblemen ontstaan en stimuleert zij dat jeugdigen kunnen opgroeien tot zelfstandig functionerende volwassenen.

Afstemming en samenwerking zijn hiertoe noodzakelijk en de gemeente treedt op als regisseur.

4.2.2 Signaleringssysteem

Met een signaleringssysteem wordt de afstemming en samenwerking tussen instanties bevorderd waardoor een versnipperde aanpak in het begin van de zorgketen wordt voorkomen. Alle partijen in de keten maken gebruik van het regionaal signaleringssysteem Zorg voor Jeugd. Dit systeem is aangesloten op de landelijke verwijsex en is gekoppeld aan het elektronisch kinddossier (EKD).

Door gebruik te maken van dit systeem wordt/worden:

- de samenwerking tussen de betrokken ketenpartners rondom één jeugdige geoptimaliseerd;
- problemen vroegtijdig gesignaleerd waardoor risico's in een vroegtijdig stadium kunnen worden beperkt;
- de coördinatie van zorg actief ondersteund (één instelling verantwoordelijk maken voor de jeugdige en het uitzetten en bewaken van acties rondom een jeugdige);
- verantwoording afgelegd over de wijze waarop de coördinatie van zorg is uitgevoerd rondom een jongere;
- managementinformatie gegenereerd (o.a. input voor beleidsontwikkeling).

4.2.3 Centrum voor Jeugd & Gezin (CJG)

Het Centrum voor Jeugd & Gezin (ook wel ouder-kind centrum) is de plaats waar ouders of kinderen terecht kunnen voor hulp bij opvoedingsproblemen. De hulp wordt dicht bij huis geboden op een manier die hen niet meteen de stempel geeft dat het slecht met hen gaat. Er zijn veel instellingen betrokken bij het opvoeden en opgroeien van jeugd. Zij werken samen in het CJG en stellen het kind centraal.

Het CJG is een voor alle burgers herkenbare en bekende eerstelijnsvoorziening en dient als frontoffice. Het CJG:

- is een vanzelfsprekend en bekend adres voor alle ouders en kinderen bij opgroei- en opvoedingsvragen;
- fungeert als een centraal meldpunt voor risicosignalen;
- biedt informatie, voorlichting, advies en een preventief aanbod en voorkomt daardoor zwaardere zorg;
- bundelt alle activiteiten en functies op het terrein van opvoed- en opgroeiondersteuning, jeugdgezondheidszorg, jeugdzorg (optioneel), gezinscoaching/coördinatie van zorg en gegevensbeheer en biedt deze geïntegreerd aan;
- zorgt dat individuele hulp zo snel mogelijk en in een zo vroeg mogelijk stadium kan plaatsvinden;
- regelt een goede samenwerking en afstemming in signalering en aanpak tussen de belangrijkste opvoedingsmilieus: thuis, school en het publieke domein;
- verhoogt de effectiviteit en kwaliteit van de zorgketen (een geïntegreerd JGZ-circuit);
- maakt één aanmelding en één dossier per zorgvraag mogelijk;
- is een netwerkorganisatie.

4.3 Stand van zaken

Binnen de regio Uden-Veghel heeft in 2006 een inventarisatie plaatsgevonden aan de hand van de vijf onder 4.1 genoemde functies. Knelpunten en mogelijke oplossingen zijn opgenomen in de Notitie Preventief Jeugdbeleid van december 2006 en worden hieronder kort benoemd.

4.3.1 Sluitende jeugdketen

Met begeleiding van K2 (provinciale steunfunctie) is in de regio Uden-Veghel het project Sluitende Jeugdketen gestart. Uitgangspunt hierbij is het model lokale zorgstructuur dat in het kader van Operatie Jong is ontwikkeld.

Binnen het project is het model lokale zorgstructuur gepresenteerd aan alle lokale en regionale voorzieningen en instellingen. Verder hebben gesprekken plaatsgevonden met diverse instellingen en vindplaatsen. Hieruit blijkt dat er per gemeente nog een aantal zaken geregeld moeten worden voordat men kan spreken van een sluitende jeugdketen. Op dit moment wordt gewerkt aan een plan van aanpak om de keten sluitend te maken.

Het model "sluitende jeugdketen" bevat drie belangrijke elementen te weten:

1. Een centraal informatie en adviespunt voor opvoed- en opgroevragen per gemeente;
2. Directe aansluiting tussen vindplaats en voorziening voor licht pedagogische hulp gericht op toeleiding naar en bieden van passende hulp;
3. Coördinatie van zorg op basis van het systeem Zorg voor Jeugd.

Voor de gemeente Veghel betekent dit het volgende:

Ad 1:

Zie 4.3.3, Centrum voor Jeugd & Gezin.

Ad 2:

Voor de leeftijdsgroep 0 tot 4 jaar:

Is wenselijk een Zorg Advies Overleg peuterspeelzalen / kinderdagcentra op te zetten.

Voor de leeftijdsgroep 4 tot 12 jaar:

De huidige inzet vanuit schoolmaatschappelijk werk in het basisonderwijs is conform de uitgangspunten van de "sluitende jeugdketen".

Voor de leeftijdsgroep 12 tot en met 23 jaar:

De huidige inzet⁸ vanuit schoolmaatschappelijk werk in het voortgezet onderwijs is conform de uitgangspunten van de "sluitende jeugdketen".

De huidige inzet van het Jeugd Preventie Werk is voldoende.

Ad 3:

Zie 4.3.2, Regionaal signaleringssysteem.

K2 (Brabants Kenniscentrum voor Jeugd) zal iedere gemeente in de regio Uden/Veghel ondersteunen in de vorm van een kwartiermaker. De kwartiermaker zal interactief de stappen voorbereiden en uitvoeren die leiden tot implementatie van de acties in de "sluitende jeugdketen".

4.3.2 Signaleringssysteem

Het komt regelmatig voor dat meerdere instanties actief zijn in de begeleiding van een kind en/of signalen hebben opgevangen over een kind zonder dat de betrokken instanties dit van elkaar weten. De ernst van dergelijke signalen kan worden onderschat doordat de signalen afzonderlijk niet zo ernstig lijken. De afstemming tussen partijen vindt soms te laat plaats waardoor een versnipperde aanpak ontstaat in het begin van het begeleidingsproces.

Vroegtijdige signalering en tijdige interventies kunnen problemen voorkomen of beperken.

Om deze knelpunten op te lossen is een aantal maatregelen voorgesteld, zowel landelijk als lokaal/regionaal.

Elektronisch kinddossier

Vanaf 1 januari 2008 krijgt ieder kind dat in Nederland wordt geboren een elektronisch kinddossier (EKD). Het EKD is de elektronische versie van het huidige papieren JGZ-dossier. In dit dossier komt informatie te staan over het kind, de gezinssituatie en de omgeving. De dossiers worden bijgehouden door artsen en verpleegkundigen van de jeugdgezondheidszorg. Het primaire doel van het EKD is het ondersteunen van de bij de jeugdgezondheidszorg directe betrokken hulpverleners bij de uitvoering van hun taak. Een uniforme wijze van registreren door middel van een elektronisch systeem draagt bij aan een kwalitatief goede jeugdgezondheidszorg.

⁸ De financiering voor het ROC loopt eind 2007 af.

Landelijke verwijsindex

Naast het EKD wordt gewerkt aan de zogeheten landelijke verwijsindex. Het systeem van de verwijsindex is een hulpmiddel dat samenwerking bevordert en langs elkaar heen werken voorkomt. De verwijsindex brengt risicosignalen van hulpverleners bij elkaar en informeert hen over elkaars betrokkenheid bij de jeugdige. De verwijsindex registreert (risico)meldingen van jeugdigen tot 23 jaar. Hulpverleners melden risico's die de ontwikkeling van een specifieke jeugdige in gevaar kunnen brengen. Dit risico moet feitelijk vast te stellen zijn. De verwijsindex werkt jeugdketenbreed, van de consultatiebureau arts tot de leerplichtambtenaar en van de schoolmaatschappelijk werker tot justitie.

De verwijsindex houdt bij hoeveel risico's over een jeugdige worden gemeld. Als er twee of meer meldingen in de verwijsindex gedaan worden dan worden de betrokken hulpverleners actief vanuit de verwijsindex geïnformeerd. Zij ontvangen dan een actief signaal. De betrokken hulpverleners weten dan:

- dat er een melding is gedaan;
- door wie (inclusief contactgegevens);
- en over welke jeugdige.

De verwijsindex bevat dus geen inhoudelijke informatie over de aard van het probleem en de behandeling.

Regionaal signaleringssysteem

Voor een goede samenwerking is meer nodig dan een ict-toepassing zoals de verwijsindex. Er moeten op gemeentelijk niveau afspraken worden gemaakt. Het regionaal signaleringssysteem Zorg voor Jeugd biedt mogelijkheden om aspecten rondom de samenwerking te automatiseren. Het signaleringssysteem heeft de volgende hoofdfuncties:

1. Registratie van jeugdigen
2. Registratie van signaleringen
3. Berichtenuitwisseling
4. Raadpleegfunctie
5. Coördinatiefunctie
6. Monitoren en rapporteren

Het signaleringssysteem Zorg voor Jeugd gaat dus verder dan de landelijke Verwijsindex. De landelijke verwijsindex richt zich namelijk alleen op de registratie van signalering.

Met het signaleringssysteem Zorg voor Jeugd heeft de gemeente een systeem wat een belangrijke bijdrage levert aan de uitvoering op het gebied van het signaleren van problemen, de toegang tot het gemeentelijk hulpaanbod, het aanbod van pedagogische hulp en het coördineren van de zorg op lokaal niveau.

Door gebruik te maken van dit signaleringssysteem weten partijen vroegtijdig wie er in de keten betrokken zijn bij een jeugdige. In het systeem wordt vastgelegd wie de regie heeft bij het begeleidingsproces wanneer meer partijen betrokken zijn bij een jeugdige.

Op 20 maart 2007 heeft het college de intentie onderschreven om gezamenlijk met alle gemeenten in de regio Noordoost-Brabant het signaleringssysteem Zorg voor Jeugd op te zetten. Daarvoor is gezamenlijk subsidie aangevraagd en verkregen bij de provincie. 50% van de invoeringskosten worden gesubsidieerd door de provincie en 50% door de gemeenten door middel van ambtelijke inzet voor ontwikkeling en invoering. Naar alle waarschijnlijkheid gaan alle gemeenten in de provincie Noord-Brabant deelnemen aan het signaleringssysteem Zorg voor Jeugd.

4.3.3 Centrum voor Jeugd & Gezin (CJG)

Eén van de aanbevelingen die voortgekomen is uit Operatie Jong is het bundelen van taken op het gebied van opvoeding, preventieve gezondheidszorg en bescherming in een laagdrempelig, eerstelijnscentrum voor alle jeugdigen en ouders. Er is geen blauwdruk voor een CJG. Afhankelijk van de lokale of regionale situatie kunnen er verschillende varianten zijn.

In de regio Uden-Veghel wordt momenteel onderzocht of en op welke wijze een CJG kan worden gerealiseerd.

De provincie Noord-Brabant stelt middelen beschikbaar voor het ontwikkelen van het preventief jeugdbeleid. Naast subsidies vindt er ook ondersteuning plaats door het beschikbaar stellen van de diensten van K2. K2 zal een bijdrage leveren in de procesondersteuning en komt met een plan van aanpak. Daarnaast berekenen zij ook de financiële consequenties voor de aansluiting Centrum voor Jeugd & Gezin voor iedere gemeente in de regio Uden-Veghel.

4.3.4 Sociale kaart

In 2005 is door K2 een digitale sociale kaart voor onderwijs, welzijn en zorg voor jeugd in de regio Uden-Veghel opgezet (www.jeugdwijzer-brabant.nl). Deze digitale sociale kaart geeft inzicht in het aanbod voor jeugdigen op het terrein van gezondheid, opvoeding, zorg, onderwijs en welzijn. Er vindt momenteel een evaluatie plaats met de diverse gemeenten en K2. Afhankelijk hiervan worden voorstellen geformuleerd voor aanpassing.

In het kader van het Wmo-loket heeft daarnaast elke gemeente een brede sociale kaart operationeel.

4.4 Doelstellingen

Voor de ondersteuning van jeugdigen en ouders zijn de volgende doelstellingen geformuleerd:

1. Samen met ketenpartners informatie en advies bieden aan jeugdigen, ouders en professionals.
2. De gemeente vervult de coördinatiefunctie om vroegtijdige signalering door ketenpartners te realiseren.
3. Toeleiding naar zorg verbeteren door het bieden van een inzichtelijk ondersteunings- en zorgaanbod.
4. Stagnatie in de opvoeding voorkomen door het bieden van een laagdrempelig aanbod van licht pedagogische hulp.
5. Samenwerking tussen lokale zorgpartners stimuleren om de zorg voor de betreffende cliënt op elkaar af te stemmen.

4.5 Actiepunten

Voor de periode 2008-2011 zijn de volgende actiepunten benoemd:

1.	Het implementeren van het regionaal signaleringssysteem Zorg voor Jeugd	2008
2.	Koppelen van het regionaal signaleringssysteem Zorg voor jeugd aan het Elektronisch Kinddossier	2008
3.	Het aansluiten van het regionaal signaleringssysteem Zorg voor jeugd op landelijke verwijzindex	Afhankelijk van landelijke planning
4.	Evalueren en bijstellen van het regionaal signaleringssysteem Zorg voor Jeugd	2010
5.	Met betrokken instellingen afspraken maken over vormgeving van CJG in subregionaal verband	2008-2009
6.	Het realiseren van een CJG volgens uitgangspunten	2009
7.	Het evalueren van het CJG en eventuele aanpassingen doorvoeren	2010
8.	Het evalueren van de sociale kaart Jeugdwijzer Brabant en afstemmen met de sociale kaart Wmo-loketten	2009
9.	Op basis van het onderzoeksrapport van K2 over de sluitende jeugdketen neemt de gemeente aanvullende maatregelen	2008

4.6 Relatie met andere terreinen

- Prestatieveld leefbaarheid: preventief beleid kan overlast op een later moment voorkomen. Anderzijds kan een goede sociale samenhang en het bevorderen van leefbaarheid bijdragen aan voorkomen van problemen en biedt risicogroepen een sociaal netwerk.
- Prestatievelden meedoen mogelijk maken: informatie, advies en cliëntondersteuning voor ouders en jeugd worden niet ondergebracht in het lokaal loket. Het lokaal loket moet wel een verwijzing naar het juiste aanspreekpunt kunnen geven. Afstemming is dan ook van belang.
- Prestatieveld maatschappelijke opvang, OGGZ en verslavingsbeleid: op alle gebieden binnen deze velden komen we jeugdigen tegen. Er moet goede afstemming zijn waar het voorzieningen of activiteiten voor jeugd betreft, zoals tussen Novadic-Kentron en jeugdvoorzieningen, bijvoorbeeld met betrekking tot kinderen van verslaafde ouders of verslavingsproblematiek bij jeugdigen.

De ondersteuning van jeugdigen en hun ouders heeft ook buiten de Wmo diverse raakvlakken:

- Onderwijsbeleid: met name de uitvoering van de leerplichtwet biedt de gemeente mogelijkheden om problemen te signaleren.
- Jeugdgezondheidszorg: de gemeente is volgens de Wet collectieve preventie volksgezondheid (Wcpv) verantwoordelijk voor jeugdgezondheidszorg voor 0 t/m 19-jarigen.
- Leerplicht: de gemeente voert de leerplichtwet uit. Er wordt toegezien op het voorkomen en bestrijden van schoolverzuim en vroegtijdig schoolverlaten. Leerplichtambtenaren werken regionaal samen en nemen deel aan diverse zorgstructuren, zowel op scholen als in een breder kader. Daarnaast werken de regionale gemeenten (RMC/Way2Go) samen om te bereiken dat jongeren tot 23 jaar alsnog een startkwalificatie verwerven.
- Integrale veiligheid: de samenwerkingspartners (politie, jongerenwerk, e.a.) zijn samen met de gemeente verantwoordelijk voor signalering van problemen bij jeugdigen en het voorkomen van overlast. Zie ook 2.2.2 en 2.3.2.

Hoofdstuk 5 Ondersteuning mantelzorgers en vrijwilligers

5.1 Inleiding

Het prestatieveld ondersteuning mantelzorgers en vrijwilligers is in de wet als volgt omschreven:

4. Het ondersteunen van mantelzorgers, daaronder begrepen steun bij het vinden van adequate oplossingen indien zij hun taken tijdelijk niet kunnen waarnemen, alsmede het ondersteunen van vrijwilligers.

Dit prestatieveld speelt een cruciale rol in de Wmo omdat dit prestatieveld gebaseerd is op de filosofie van de 'civil society': mensen worden steeds meer aangesproken op hun eigen kracht (zelfredzaamheid) en medeverantwoordelijkheid (bijv. verlenen van mantelzorg). Wanneer blijkt dat mensen niet meer voor zichzelf kunnen zorgen, zullen zij in eerste instantie een beroep moeten doen op de omgeving, de mantelzorgers en vrijwilligers. Lukt dat niet dan kunnen zij een beroep doen op de gemeente.

Voor het begrip mantelzorger bestaan verschillende definities. Wij hanteren de definitie van het ministerie van VWS:

Langdurende zorg die niet in het kader van een hulpverlenend beroep wordt geboden aan een hulpbehoevende door personen uit diens directe omgeving, waarbij de zorgverlening rechtstreeks voortvloeit uit de sociale relatie.

Mantelzorg wordt ook wel het onzichtbare fundament binnen de zorg genoemd.

Voor vrijwilligerswerk wordt de volgende definitie gehanteerd:

Werk dat in enig georganiseerd verband, onverplicht en onbetaald wordt verricht ten behoeve van anderen of de samenleving.

Degene die vrijwilligerswerk verricht is daar voor zijn of haar levensonderhoud niet van afhankelijk.

Een vrijwilligersorganisatie is een organisatie die bestaat uit vrijwilligers of werkt voor vrijwilligers of werkt met inzet van vrijwilligers.

5.2 Mantelzorg

5.2.1 Visie

De Wmo gaat uit van de eigen verantwoordelijkheid van mensen voor hun zelfredzaamheid (eigen kracht) en voor die van mensen in hun directe omgeving (medeverantwoordelijkheid). Mantelzorg is een belangrijke vorm van de verantwoordelijkheid voor mensen in de directe omgeving en daarom moeten mantelzorgers kunnen rekenen op voldoende ondersteuning. Hierbij staat het welbevinden van de mantelzorger centraal. Zij lopen anders het risico om zelf in de knel te komen, overbelast te raken, contacten met familie en vrienden te verliezen, etc.

De mantelzorger moet zich bewust zijn van het feit dat hij mantelzorger is en weten waar hij met vragen terecht kan. De gemeenten in de regio Uden-Veghel richten daarom een fysiek steunpunt mantelzorg op. De werkzaamheden die in het steunpunt worden verricht, zijn gebaseerd op de behoeften die zijn uitgesproken tijdens de op 3 november 2005 gehouden regionale expertmeeting.

Het steunpunt mantelzorg wordt gerealiseerd naar voorbeeld van het servicepunt vrijwilligers. Omdat de doelgroep mantelzorgers wezenlijk anders is dan de doelgroep vrijwilligers wordt een afzonderlijk steunpunt ingericht met de volgende algemene taken:

- Netwerkontwikkeling: het kennen en onderhouden van het netwerk, de sociale kaart, relevante regelgeving rondom mantelzorgers en het signaleren van leemten in het ondersteuningsaanbod: een kenniscentrum van de mantelzorgers.

- Bewustmaking: door middel van voorlichting en publiciteit mensen laten weten dat mantelzorg bestaat, wat het inhoudt, dat het steunpunt bestaat en waar mensen verder terecht kunnen voor ondersteuning.
- Belangenbehartiging: "er zijn" voor de mantelzorgers en/of (belangen)organisaties en hen daar waar nodig kunnen ondersteunen.
- Deskundigheidsbevordering: informatie, advies en coaching.
- Emotionele ondersteuning: de professionele organisaties zijn verantwoordelijk voor de emotionele ondersteuning van mantelzorgers. Het steunpunt biedt op laagdrempelige wijze een "luisterend oor" en heeft een verwijfsfunctie.

Conform de behoefte die gebleken is uit de expertmeeting wordt ook invulling gegeven aan enkele specifieke taken:

- Ontlasten mantelzorgers: mantelzorg is zwaar en er moeten meer mogelijkheden komen om de zorg tijdelijk over te nemen.
- Faciliteiten mantelzorgers: extra faciliteiten en/of tegemoetkomingen voor de mantelzorger.

Een onderdeel van het ontlasten van mantelzorgers is respijtzorg. De gemeente stimuleert voorzieningen die mantelzorgers in de gelegenheid stellen hun zorgtaken af en toe of regelmatig aan een beroepskracht of vrijwilliger over te laten, zodat de mantelzorger tijd voor zichzelf heeft.

Faciliteiten voor mantelzorgers wordt grotendeels door de rijksoverheid bepaald in de vorm van wet- en regelgeving. Hierbij valt te denken aan fiscale regelgeving, kinderopvang, het persoonsgebonden budget, de WAO-regeling voor mantelzorgers (in voorbereiding), verlofregelingen volgens de Wet Arbeid en Zorg en vrijstelling van sollicitatieplicht. De gemeente neemt desgewenst aanvullende maatregelen.

5.2.2 Stand van zaken

In de dagelijkse praktijk wordt het grootste gedeelte van hulp in de thuissituatie verleend door mantelzorgers. Om mantelzorgers te ondersteunen is er een steunpunt mantelzorg voor de gemeenten Boekel, Sint-Oedenrode, Uden, Veghel en de kern Zeeland van de gemeente Landerd. Deelnemers aan het steunpunt zijn: Stichting Thuiszorg Brabant Noordoost, Stichting Welzijn Ouderen Boekel-Uden-Veghel, Stichting Welzijn Ouderen Sint-Oedenrode, Vrijwilligerscentrale de Wis en de MEE-organisatie. Deze organisaties vormen gezamenlijk een netwerk dat als steunpunt fungeert. Er is dus geen sprake van een fysiek steunpunt. Er is slechts één coördinator aangesteld voor een beperkt aantal uren. Het steunpunt wordt deels gefinancierd door CVTM-gelden (Coördinatie vrijwillige thuiszorg en mantelzorg) en deels door de participerende gemeenten.

Uit onderzoek in 2005 is gebleken dat het steunpunt, ondanks positieve effecten, nog onvoldoende functioneert. Onvoldoende samenwerking en verschillende verwachtingspatronen van de netwerkorganisaties liggen hier aan ten grondslag. Dit heeft vooralsnog geresulteerd in een steunpunt mantelzorg wat nog onvoldoende bekendheid geniet.

Het huidige steunpunt voert niet alle taken uit waaraan volgens de expertmeeting behoefte is, en is ook niet op die wijze opgezet en uitgerust.

Emotionele ondersteuning en ontlasting worden op dit moment uitgevoerd door de aanbieders uit het werkveld. De emotionele ondersteuning valt binnen de reguliere taken van de professionele instellingen.

Het ontlasten van mantelzorgers met de inzet van vrijwilligers is een taak die tot en met 2006 werd gefinancierd uit CVTM-gelden. Deze middelen zijn in 2007 naar de vestigingsgemeenten van de gesubsidieerde instellingen gegaan en worden met ingang van 2008 via een objectieve verdeelsleutel ter beschikking van de gemeente gesteld.

In 2006 en het overgangsjaar 2007 zijn met de CVTM-middelen de volgende activiteiten ten behoeve van mantelzorgers in de gemeente Veghel gefinancierd:

- Steunpunt Mantelzorg Uden-Veghel (netwerkorganisatie);
- Oppasdienst voor dementerende of chronisch zieke ouderen (respijtzorg);
- Praktische thuishulp aan een persoon met een verstandelijke en/of lichamelijke handicap of met een chronische ziekte en hun mantelzorgers. Het kan gaan om oppashulp, speelhulp of hulp bij activiteiten en om gastgezinnen (respijtzorg);

- Alzheimercafé Uden-Veghel. Het Alzheimercafé is een ontmoetings- en informatiepunt voor dementerenden, hun familieleden, vrienden en kennissen en voor hulpverleners en andere belangstellenden;
- Voorlichtingsbijeenkomsten en partnergroepen voor mantelzorgers van dementerenden en CVA-patiënten.

De gemeente Veghel onderzoekt momenteel samen met de regiogemeenten en met inschakeling van Stichting Zet, op welke wijze het huidige steunpunt mantelzorg moet worden aangepast om aan de eerder vastgestelde doelstellingen (zie 5.2.1) te voldoen. Onderzocht wordt ondermeer welke diensten en producten hiertoe geleverd moeten worden, welke organisatievorm hier het beste bij past en wat de financiële consequenties zullen zijn. Hierbij wordt de organisatie- en financieringsstructuur van de informatiebijeenkomsten en gespreksgroepen (lotgenotencontact/partnergroepen) betrokken. Het streven is het steunpunt in zijn nieuwe vorm medio 2008 operationeel te hebben.

Momenteel vindt eveneens onderzoek plaats naar de organisatie en financiering van de respijtzorg, zoals deze in 2007 in Veghel wordt aangeboden met financiering vanuit de voormalige CVTM-middelen. Uitgangspunt is de huidige diensten te behouden en te onderzoeken of de aanvullende vrijwillige thuiszorg, zoals deze in Uden, Volkel en Odiliapeel, wordt aangeboden een aanvulling op het bestaande Veghelse aanbod kan zijn. Met deze ondersteuning krijgen mantelzorgers tijd voor zichzelf, waardoor het risico van vereenzaming afneemt en het beroep op individuele Wmo- en AWBZ-voorzieningen mogelijk wordt uitgesteld of verminderd.

5.2.3 Doelstellingen

De gemeente wil mantelzorg faciliteren en heeft dit vertaald in de volgende doelstellingen:

1. Aanwezigheid van een netwerk voor mantelzorgers, dat zich ontwikkelt tot een kenniscentrum.
2. Bewustzijn versterken van de betekenis van mantelzorgers in de lokale gemeenschap.
3. De belangen van mantelzorgers behartigen.
4. Mogelijkheden voor deskundigheidsbevordering aanbieden aan mantelzorgers.
5. Mogelijkheden aanbieden om mantelzorgers te ontlasten.

5.2.4 Actiepunten

Op basis van de beschreven visie en doelstellingen zijn de volgende actiepunten met betrekking tot mantelzorg benoemd:

1.	Eén regionaal, fysiek steunpunt mantelzorg realiseren voor de gemeenten in de regio Uden-Veghel;	2008
2.	Het fysiek steunpunt mantelzorg wordt geëvalueerd in 2010.	2010
3.	Vertegenwoordiging van mantelzorgers in de lokale klankbordgroep Wmo realiseren/continueren;	doorlopend
4.	De gemeentelijke loketfunctie op het gebied van informatie en advies voor mantelzorgers en vrijwilligers wordt verder ontwikkeld op de volgende terreinen: 1) informatievoorziening afstemmen op de sociale kaart en andersom, 2) signaleringsfunctie van behoeften van de doelgroep en ontwikkelingen in het veld, 3) regiefunctie op het gebied van mantelzorg en vrijwilligerswerk invullen (o.a. routing van signalering naar oplossingen);	2010
5.	De samenhang in voorzieningen en samenwerking tussen instellingen stimuleren zodat het regelwerk voor mantelzorgers (o.a. bellen van instellingen, doen van aanvragen etc.) wordt beperkt;	2009
6.	De gemeente werkt in randvoorwaardelijke zin mee als er een initiatief komt voor een hospice in de regio Uden-Veghel ter ontlasting van de mantelzorgers in de regio;	doorlopend
7.	De gemeente onderzoekt de mogelijkheid om kindplaatsen te realiseren om mensen met jonge kinderen in de gelegenheid te stellen hun mantelzorgtaken op zich te nemen;	2009
8.	De gemeente past de regeling van de rijksoverheid voor vrijstelling van de sollicitatieplicht bij de WWV en WIA toe op mantelzorgers die een WWB-uitkering van de gemeente ontvangen;	2010

9.	De gemeente onderzoekt de mogelijkheden van combinaties van de WWB, de Wmo en de Wsw en streeft naar toeleiding van mantelzorgers naar een baan op het moment dat hun taak als mantelzorger is beëindigd. Tevens wordt getracht leerwerkplaatsen in de zorg te creëren om daarmee het aantal beschikbare mensen voor de zorg te verhogen;	2009
10.	Het opzetten van een nieuwe financieersstructuur voor de vrijwillige thuiszorg en mantelzorg (in verband met de nieuwe landelijke verdeelsleutel voormalige CVTM-gelden);	2008
11.	Lokale aanvullende mogelijkheden voor faciliteiten voor mantelzorgers onderzoeken;	doorlopend
12.	De gemeente stimuleert professionele instellingen om emotionele ondersteuning te bieden aan mantelzorgers.	doorlopend

5.3 Vrijwilligerswerk

5.3.1 Visie

Binnen de gemeentegrenzen zijn veel vrijwilligers actief. Zij vormen het cement van de samenleving. Zij zetten zich in voor de eigen leefomgeving en de gemeenschap. Door het stimuleren van het vrijwilligerswerk ondersteunt de gemeente de medeverantwoordelijkheid van mensen voor elkaar en de samenleving. Specifiek aandachtspunt is de ondersteuning van vrijwilligers in de informele zorg. Dit heeft een positief effect op de mogelijkheden op mantelzorgers te ontlasten.

De gemeente geeft invulling aan de ondersteuning van vrijwilligers via de volgende taken:

Algemene taken:

- Netwerkontwikkeling: het kennen en onderhouden van het netwerk, de sociale kaart en relevante regelgeving rondom vrijwilligers, een kenniscentrum van de vrijwilligers
- Bewustmaking: door middel van voorlichting en publiciteit aandacht geven aan en vragen voor vrijwilligers(-werk). Mensen laten weten dat vrijwilligerswerk bestaat, wat het inhoudt en dat het servicepunt bestaat.
- Belangenbehartiging: "er zijn" voor de vrijwilligers en/of (belangen)organisaties en hen daar waar nodig kunnen ondersteunen.
- Deskundigheidsbevordering: informatie, advies en coaching.

Specifieke taken:

- Bemiddeling vrijwilligers door middel van vacaturebank.

Deze taken sluiten aan op de behoeften die zijn uitgesproken tijdens de op 3 november 2005 gehouden regionale expertmeeting en de bestaande initiatieven en activiteiten in de gemeente. Er is dan ook geen reden om het huidige vrijwilligersbeleid van de verschillende gemeenten te wijzigen. De gemeente wil het Servicepunt vrijwilligers daarom in de huidige vorm continueren. Deze organisatie voert de algemene taken reeds uit voor de gemeenten Landerd, Uden en Veghel. Aan de gemeenten Boekel en Sint-Oedenrode wordt in overweging gegeven om hierbij aan te sluiten. Bij het Servicepunt vrijwilligers is ook een vacaturebank ondergebracht die bemiddelt tussen organisaties die vrijwilligers zoeken en mensen die zich aanbieden als vrijwilliger. Daarvan maken de gemeenten Uden en Veghel gebruik. Aan de gemeenten Boekel, Landerd en Sint-Oedenrode wordt in overweging gegeven om hierbij aan te sluiten.

5.3.2 Stand van zaken

De regio Uden-Veghel heeft gebruik gemaakt van de beschikbare middelen uit de Tijdelijke Stimuleringsregeling Vrijwilligerswerk van de rijksoverheid. De gemeenten Landerd, Uden en Veghel hebben het regionaal Servicepunt vrijwilligers in Uden gerealiseerd, en hebben het project gecontinueerd door structureel subsidie beschikbaar te stellen.

In Sint-Oedenrode is onder verantwoordelijkheid van de Brede Welzijnsinstelling (BWI) het Vrijwilligerssteunpunt opgezet. Dit is positief geëvalueerd, maar de subsidiëring is vooralsnog niet structureel.

De gemeente Boekel heeft vier initiatieven voor vrijwilligers geformuleerd. Zij heeft geen steunpunt voor vrijwilligers, maar laat de initiatieven op andere wijze realiseren.

Het vrijwilligersbeleid van de verschillende gemeenten geeft een positief beeld, zowel lokaal als regionaal. Er is sprake van veel aandacht voor vrijwilligers, dat is vertaald in het (financieel) ondersteunen van uiteenlopende activiteiten.

Naast structurele financiering van het Regionaal Servicepunt in Uden heeft de gemeente Veghel ervoor gekozen om deel te nemen aan de vacaturebank voor bemiddeling tussen vrijwilligers en organisaties die op zoek zijn naar vrijwilligers. Daarnaast wordt in 2009 en 2011 een vrijwilligersdag georganiseerd waarop een vrijwilligersprijs wordt toegekend. Bovendien is een collectieve verzekering voor vrijwilligers afgesloten. Uitgangspunt is dit lokale beleid te continueren.

5.3.3 Doelstellingen

De gemeente wil vrijwilligerswerk faciliteren en heeft dit vertaald in de volgende doelstellingen:

1. Aanwezigheid van een netwerk voor vrijwilligers, dat zich ontwikkelt tot een kenniscentrum.
2. Bewustzijn versterken van de betekenis van vrijwilligers in de lokale gemeenschap.
3. De belangen van vrijwilligers behartigen.
4. Mogelijkheden voor deskundigheidsbevordering aanbieden aan vrijwilligers.
5. Vrijwilligers voor de toekomst behouden (o.a. door uiting waardering en werving).

5.3.4 Actiepunten

Op basis van de beschreven visie en doelstellingen zijn met betrekking tot vrijwilligerswerk de volgende actiepunten benoemd:

1.	De gemeenten Boekel en Sint-Oedenrode besluiten al dan niet te gaan deelnemen aan het Servicepunt vrijwilligers te Uden;	2008
2.	De gemeenten Boekel, Landerd en Sint-Oedenrode besluiten al dan niet te gaan deelnemen aan de vacaturebank voor bemiddeling tussen vrijwilligers en organisaties die op zoek zijn naar vrijwilligers;	2008
3.	De gemeente evalueert het Servicepunt Vrijwilligers	2010
4.	De gemeente onderzoekt nieuwe mogelijkheden om burgers te stimuleren om vrijwilligerswerk te verrichten	2009
5.	De gemeente organiseert periodiek een vrijwilligersdag	2009 en 2011

5.4 Relatie met andere terreinen

De ondersteuning van mantelzorgers en vrijwilligers heeft een wettelijke basis gekregen in het prestatieveld 'ondersteuning mantelzorgers en vrijwilligers'. De wijze waarop de gemeente aan deze verantwoordelijkheid uitvoering wil geven, is voorgaand beschreven. Dit prestatieveld staat echter niet op zichzelf. Er liggen duidelijke verbanden met andere velden:

- Prestatieveld leefbaarheid: vrijwilligerswerk en mantelzorg leveren een belangrijke bijdrage aan de leefbaarheid en sociale samenhang.
- Prestatievelden meedoen mogelijk maken: vrijwilligersorganisaties spelen een belangrijke rol spelen bij het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijk verkeer en de zelfredzaamheid. Een ander raakvlak met dit prestatieveld is de verstrekking van informatie en advies aan mantelzorgers en vrijwilligers.

Terreinen buiten de Wmo waar de ondersteuning van mantelzorgers en vrijwilligers raakvlakken mee heeft zijn:

- Arbeidsmarktbeleid: het vrijwilligerswerk kan mogelijkheden bieden om, en gebruik maken van, uitkeringsgerechtigden die via vrijwillige inzet naar de arbeidsmarkt worden toegeleid. Mantelzorgers die op enig moment geen zorg meer verlenen, kunnen via specifieke trajecten worden ingezet in het arbeidsproces.

- Ruimtelijke ordening: de in- en bijwoningregelingen voor mantelzorgers bepalen mede de mate waarin mantelzorg verleend wordt.
- Vergunningverlening en subsidiebeleid: de gemeentelijke regelgeving rondom vergunningverlening en subsidiebeleid heeft invloed op het vrijwilligerswerk. Vrijwilligers steken hun energie het liefst in de primaire functie van een vereniging en niet in ingewikkelde procedures voor vergunning- en subsidieaanvragen. Hoe eenvoudiger dit is geregeld, hoe meer effectieve inzet voor de vereniging mogelijk is en hoe groter het plezier van de vrijwilliger in zijn werk is.

Hoofdstuk 6 Maatschappelijke opvang, OGGZ en verslavingsbeleid

6.1 Inleiding

De prestatievelden 7, 8 en 9 van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) omvatten de volgende beleidsterreinen: de maatschappelijke opvang, de vrouwenopvang, het advies- en steunpunt huiselijk geweld, de ambulante verslavingszorg en de openbare geestelijke gezondheidszorg (OGGZ). De prestatievelden zijn als volgt in de Wet maatschappelijke ondersteuning omschreven:

7. Het bieden van maatschappelijke opvang, waaronder vrouwenopvang, en beleid ter bestrijding van geweld dat door iemand uit de huiselijke kring van het slachtoffer is gepleegd.
8. Het bevorderen van openbare geestelijke gezondheidszorg, met uitzondering van het bieden van psychosociale hulp bij rampen.
9. Het bevorderen van verslavingsbeleid.

Een klein deel van de inwoners kampt met ernstige problemen op uiteenlopende leefgebieden zoals op het terrein van huisvesting, voeding, inkomen, sociale contacten en zorg. Dit wordt meervoudige problematiek genoemd. Daarbij gaat het vaak om een combinatie van schulden, huiselijk geweld, zelfverwaarlozing, verslaving, vereenzaming, dakloosheid of woonoverlast. Inwoners met een meervoudige problematiek zijn veelal niet in staat om een zelfstandig leven te leiden en in de eigen bestaansvoorwaarden te voorzien. Deze inwoners bevinden zich in de gevarenzone. Zij hebben dringend hulp nodig om er weer bovenop te komen en om in ieder geval een verder afglijden naar verkommering of verloedering te voorkomen. De gemeente heeft een verantwoordelijkheid voor inwoners die het zelfstandig niet redden en voor wie maatschappelijke uitval dreigt.

De regie van het bovenlokale beleid voor deze inwoners ligt in handen van de centrumgemeente Oss voor de maatschappelijke opvang, OGGZ en het verslavingsbeleid. Voor de terreinen vrouwenopvang en advies- en steunpunt huiselijk geweld (ASHG) is 's-Hertogenbosch de centrumgemeente.

Centrumgemeente wil in dit geval zeggen dat de geldstromen voor deze beleidsterreinen verlopen via deze gemeenten en zij de regierol invullen in samenspraak met de regiogemeenten.

Signalen openbaren zich meestal op lokaal niveau terwijl de zorg regionaal georganiseerd is. Bij het behoud of de terugkeer van de cliënt in de samenleving is samenwerking tussen beide niveaus noodzakelijk.

6.2 Visie

De ambitie van de gemeente is dat mensen met complexe problemen samenhangende zorg ontvangen waardoor zij zo zelfstandig mogelijk kunnen functioneren en kunnen deelnemen aan de samenleving. Onder mensen met complexe problemen verstaan we in dit verband: mensen met ernstige psychische/psychosociale en/of verslavingsproblemen, die *tevens* problemen ondervinden op minimaal twee levensgebieden (wonen, werken/scholing, dagbesteding, inkomen, sociaal netwerk, gezondheid) en niet voldoende zelfredzaam zijn om deze problemen zelfstandig (of met hulp van hun sociale omgeving) op te lossen.

Verschillende organisaties/professionals voeren activiteiten uit die bijdragen aan het realiseren van deze ambitie. Om deze activiteiten goed te kunnen afstemmen, is een ketenbenadering gewenst. De cliënt staat centraal in de keten. Organisaties werken minder vanuit hun eigen producten en diensten en meer vanuit de ketenbenadering rondom de cliënt. De ketenbenadering vereist dat zelfstandige partners samen werken aan het realiseren van afgestemde producten die voorzien in de behoeften van de cliënt.

De gewenste ketenbenadering kent de volgende structuur:

- 1) Preventie, signalering en melding: Op basis van tijdige signalering kan vroegtijdig hulp worden ingezet, zodat een verergering van problemen wordt voorkomen. Extra aandacht is nodig voor personen die geen gebruik mogen of willen maken van het bestaande zorg- en hulpverleningsaanbod. Deze 'zorgmijders' moeten via een outreachende werkwijze worden opgespoord en toegeleid naar zorg. Het project Bemoeizorg vervult hierin een belangrijke rol,

maar ook intermediairen zoals huisartsen, scholen, politie en maatschappelijk werk hebben een belangrijke begeleidingsfunctie.

- 2) Hulp, opvang en zorg: Dit ketenonderdeel vormt de kern van de hulpverlening aan bijzondere groepen. Belangrijke elementen van deze zorg zijn: integraliteit, betrokkenheid bij en van de cliënt en een gecoördineerde hulpverlening. Er moet in het zorgaanbod voldoende ruimte zijn om het tempo en volgorde aan te passen mocht de situatie dat vereisen. Verschillende leefgebieden worden, wanneer nodig, betrokken bij het hulpverleningstraject (psychische, lichamelijke gezondheid, verslaving, financiën, wonen/huishouden, werk/scholing/dagbesteding, sociaal netwerk/vrije tijd, maatschappelijke aanpassing).
- 3) Nazorg en maatschappelijke participatie: Om het resultaat na afronding van de hulpverlening te behouden, kan (ook ongevraagde) nazorg en maatschappelijke participatie noodzakelijk zijn. Op deze wijze is er minder kans op terugval, worden de kansen voor een goede terugkeer in de maatschappij vergroot en blijven de cliënten tijdens een afbouwperiode in zicht van hulpinstanties zodat daar waar nodig tijdig ingegrepen kan worden.

Om deze ketenbenadering te realiseren, zullen de komende vier jaar in het teken staan van herijking van beleid, het creëren van goede randvoorwaarden zoals de beschikking over betrouwbare registratiegegevens en het inventariseren van lacunes en overlap in het ondersteuningsaanbod. Ten behoeve van de herijking van beleid en de invulling van de regiefunctie moet de kennis van de gemeente vergroot worden. Er is behoefte aan informatie over en het bereik van producten en diensten die door instellingen worden geleverd in onze gemeente. Tot op heden hebben organisaties deze gegevens niet geregistreerd omdat de AWBZ-financiering geen informatie per gemeente vereiste.

6.3 Stand van zaken

Afhankelijk van welke problematiek bij een cliënt dominant is, behoort deze problematiek tot verschillende beleidsterreinen en is de cliënt al dan niet in beeld bij één of meerdere hulpverleningsorganisaties. De hulpverlening moet aan al deze gebieden aandacht besteden. Dat vraagt om een integrale benadering, bij het opstellen van beleid maar ook in de uitvoering. Wanneer problemen niet tijdig worden gesignaleerd of niet in samenhang worden opgepakt, dreigen de problemen van mensen onopgemerkt te blijven of stapelen deze zich alleen maar verder op. Een probleem bij de aanpak is dat de beleidsverantwoordelijkheid voor deze kwetsbare groepen sterk versnipperd is. De diverse onderdelen zijn ondergebracht bij het rijk, de provincie en de gemeenten. Ook in de praktijk is een veelheid van partijen nodig: woningbouwcorporaties, maatschappelijk werk, maatschappelijke opvang, geestelijke gezondheidszorg, verslavingszorg, politie, justitie, reclassering, organisaties op het gebied van werk en inkomen, jeugdzorginstanties. Momenteel wordt in de uitvoering veel samengewerkt, maar nog onvoldoende vanuit een gemeenschappelijke keten waarbij partijen de verantwoordelijkheid delen. De afzonderlijke financieringsstromen dragen hieraan bij. Samenwerking beperkt zich nog vaak tot het afstemmen van de eigen activiteiten.

De gemeente is vanuit de verschillende invalshoeken in de afgelopen jaren bezig geweest om de samenhang in het aanbod te versterken. Voorbeelden hiervan zijn het project bemoeizorg, de aanpak van multiprobleem-huishoudens, sociale activering en initiatieven op het terrein van de OGGZ.

Verder is er een recent initiatief om op het niveau van de veiligheidsregio Brabant Noord, in navolging van de stedelijke regio Eindhoven, te komen tot een integrale, meerjarige aanpak van alcoholpreventie gericht op jeugdigen en hun verzorgers. In deze aanpak zal sprake zijn van een nauwe afstemming binnen de beleidsvelden (jeugdgezondheids)zorg, openbare orde en veiligheid. De drie peilers van deze programmatische aanpak zijn: informatie en bewustwording, regelgeving en toepassing, naleving en handhaving. In december 2007 vindt de startconferentie voor dit project plaats.

6.4 Doelstellingen

Ten aanzien van de terreinen in de prestatievelden 7, 8 en 9 zijn de volgende doelstellingen geformuleerd:

1. Het realiseren van een adequaat basisaanbod maatschappelijke ondersteuning met daarin:
 - crisisopvang
 - acute zorg
 - bemoeizorg
 - zorg voor dak- en thuislozen
 - verslavingszorg
 - vrouwenopvangfaciliteiten
 - preventieactiviteiten OGGZ
 - de beschikbaarheid over een sociale kaart maatschappelijke opvang
 - overlegstructuur tussen OGGZ-partners
 - ketenvorming voor advies en hulp bij huiselijk geweld.
 - advies- en steunpunt huiselijk geweld;
2. Bijzondere groepen functioneren zo zelfstandig mogelijk en nemen naar vermogen weer deel aan de samenleving zonder dat zij als gevolg van hun situatie overlast voor hun omgeving veroorzaken.
3. Het realiseren van een sluitende keten in het veld maatschappelijke ondersteuning.
4. Het verbeteren van registratiemogelijkheden in organisaties ten behoeve van maatschappelijke ondersteuning.
5. De gemeente vervult een faciliterende rol in signalering en beleidsadvisering naar de centrumgemeenten en de maatschappelijke partners.

6.5 Actiepunten

De doelstellingen zijn omgezet in de volgende actiepunten:

1.	Het herijken van het beleid op de beleidsterreinen maatschappelijke opvang, vrouwenopvang, huiselijk geweld, verslavingszorg en OGGZ.	2008-2011
2.	Het evalueren van het regionale project bemoeizorg (OGGZ) en bezien of het project omgezet kan worden in een structurele voorziening.	Tweede halfjaar 2008
3.	Als onderdeel van een integraal jeugd- en onderwijsbeleid streven naar het realiseren van een crisisopvang voor jongeren binnen de maatschappelijke opvang.	Onderzoek naar mogelijkheden in 2008
4.	Lacunes en overlap in het preventieaanbod OGGZ oplossen en voorkomen met behulp van de inventarisatie van de werkgroep OGGZ die in opdracht van het Platform OGGZ wordt uitgevoerd.	2008
5.	Onderzoeken hoe de uitstroom van risicovolle kwetsbare doelgroepen uit Het Verduihuis gerealiseerd kan worden waarbij wonen-leren-werken in samenhang wordt gezien.	2008
6.	Onderzoeken of er mogelijkheden zijn om maatschappelijke opvang van het Verduihuis decentraal in de regio Uden-Veghel in te zetten.	2010
7.	Aanpak huiselijk geweld is structureel onderdeel van het gemeentelijk veiligheids- en zorgbeleid.	Doorlopend vanaf 2007
8.	De gemeente ziet er op toe dat het ASHG in Den Bosch functioneert als een laagdrempelige toegangspoort voor iedereen die te maken heeft met huiselijk geweld en dat de ontwikkelde zorgprogramma's worden geactualiseerd.	Doorlopend vanaf 2007
9.	Op actieve wijze de centrumgemeenten Oss en 's-Hertogenbosch ondersteunen op het gebied van beleidsontwikkeling maatschappelijke ondersteuning, door middel van signalering en beleidsadvisering.	Doorlopend vanaf 2007
10.	Het maken van afspraken over het registreren van zorggegevens met alle betrokken instellingen, zodat monitoring naar zorgvraag, zorgaanbod (bijvoorbeeld ook voorlichtings- en netwerkactiviteiten), aantal face-to-face-contacten en zorgbereik naar doelgroep en gemeente mogelijk wordt.	2008
11.	Het maken van afspraken over het registreren van epidemiologische gegevens van gezondheid en aandoeningen met de GGD en GGZ, ten behoeve van toekomstige beschikbaarheid van beleidsinformatie.	2008

12.	Toewerken naar een nieuwe financieringsvoorwaardensystematiek waarbij de producten/diensten goed omschreven zijn en ketenbenadering en registratie gestimuleerd worden.	2008
13.	Het stimuleren van maatschappelijke organisaties in hun streven naar ketenzorg met transparantie van producten en diensten als voorwaarde.	Doorlopend vanaf 2007
14.	Het stroomlijnen van de financieringsstromen na bekendmaking van de landelijke verdeelsystematiek met betrekking tot de doeluitkering maatschappelijke opvang en verslavingsbeleid.	Nog niet bekend
15.	Stimuleren van de komst van vrouwenopvang naar regio Brabant-Noordoost.	2008
16.	Project alcoholpreventie realiseren.	2008

Een deel van de actiepunten is overgenomen uit de planning van de centrumgemeenten. De regiogemeenten zullen uitvoering van de actiepunten conform de planning van de centrumgemeente bewaken.

6.6 Relatie met andere terreinen

De reikwijdte van de prestatievelden maatschappelijke opvang, vrouwenopvang en huiselijk geweld, OGGZ en verslavingsbeleid is breed. Van belang zijn ook de lokale voorzieningen op het terrein van bijvoorbeeld algemene gezondheidszorg, jeugdzorg, maatschappelijk werk, sociale activering, sociaal cultureel werk, wonen, inkomen, onderwijs en veiligheid. Er zijn dan ook zeker verbanden te leggen met andere prestatie- en beleidsvelden. We noemen hier de belangrijkste:

- Prestatieveld preventieve ondersteuning jeugd en ouders: in verband met de ketenzorgbenadering is het terrein van maatschappelijke opvang van belang voor onder andere het realiseren van crisisopvangvoorzieningen, sociale activering en maatschappelijke participatie van jeugd.
- Prestatieveld mantelzorgers en vrijwilligers: instellingen op het gebied van maatschappelijke opvang werken veel met vrijwilligers. Ook kan deelname aan de maatschappij bevorderd worden door middel van vrijwilligerswerk (sociale activering).
- Prestatieveld leefbaarheid: een goede infrastructuur op het gebied van maatschappelijke opvang bevordert de leefbaarheid in gemeente, wijken en buurten. Denk hierbij aan het project bemoeizorg dat overlast in de buurt beperkt en het gevoel van veiligheid stimuleert. De vangnetfunctie voor kwetsbare doelgroepen in de civil society wordt door middel van dit prestatieveld vorm gegeven, voorbeelden zijn het project interculturalisatie, project huiselijk geweld, activiteiten aanbod weerbaarheid jeugd, vrouwenopvang, etc.
- Prestatievelden meedoen mogelijk maken: Met name preventieactiviteiten vanuit de OGGZ kunnen bijdragen aan de mogelijkheden van mensen met een psychische beperking om 'gewoon' mee te doen in de samenleving.

Buiten de Wmo hebben de prestatievelden maatschappelijke opvang, vrouwenopvang en huiselijk geweld, OGGZ en verslavingsbeleid raakvlakken met de volgende terreinen:

- Integrale veiligheid: de samenwerkingspartners (politie, welzijnswerk, woningbouwverenigingen, e.a.) zijn samen met de gemeente verantwoordelijk voor signalering van problemen en het voorkomen van overlast.
- Lokaal gezondheidsbeleid: het lokaal gezondheidsbeleid en het prestatieveld maatschappelijke opvang, OGGZ en verslavingsbeleid dienen op elkaar afgestemd te zijn.
- Ruimtelijke ordening: in het ruimtelijke ordeningsbeleid moet rekening worden gehouden met woningaanbod voor bijzondere doelgroepen.

Hoofdstuk 7 Kwaliteitsbewaking in de Wmo

7.1 Inleiding

De nieuwe taken en verantwoordelijkheden van de gemeente in het kader van de Wmo brengen een nieuwe vorm van verantwoording afleggen met zich mee: horizontale verantwoording. Horizontale verantwoording legt de eindverantwoordelijkheid voor het Wmo-beleid bij de gemeenteraad. De beleidskeuzes worden op lokaal niveau gemaakt en daarom vindt de verantwoording niet verticaal plaats (van gemeente naar Rijk) maar horizontaal (van gemeente naar burger). Gemeenteraad en burgers hebben informatie nodig voor een goed oordeel over de uitvoering van de Wmo in hun gemeente. Daarom bepaalt artikel 9 van de Wmo dat de gemeente jaarlijks een rapport moet publiceren met de uitkomsten van een onderzoek naar klanttevredenheid en met prestatiegegevens over het voorgaande kalenderjaar. Daarnaast moeten gemeenten deze gegevens aan het ministerie van VWS sturen, zodat VWS in een rapport gemeenten onderling met elkaar kan vergelijken.

De volgende instrumenten heeft de gemeente tot haar beschikking om de kwaliteit van beleid en uitvoering te bewaken:

1. Klanttevredenheidsonderzoek
2. Evaluatie beleid en uitvoering binnen de gemeente (beleidsplan, aanbestedingen/contracten, verordening, loketfunctie)
3. Benchmark Wmo

In de volgende paragrafen worden deze instrumenten nader toegelicht.

7.2 Het meten van kwaliteit

7.2.1 Wettelijk kader

Over het onderzoek klanttevredenheid staat in de Wmo artikel 9, lid 1a:

Het college van burgemeester en wethouders publiceert jaarlijks voor 1 juli de uitkomsten van onderzoek naar de tevredenheid van vragers van maatschappelijke ondersteuning over de uitvoering van de wet, die verkregen zijn volgens een methode die na overleg met representatieve organisaties op het gebied van maatschappelijke ondersteuning tot stand is gekomen.

Belangrijke begrippen uit artikel 9 lid 1 a van de Wmo zijn de volgende:

- Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het jaarlijks publiceren van het onderzoek naar klanttevredenheid over de uitvoering van de Wmo.
- Het gaat om de tevredenheid van vragers van maatschappelijke ondersteuning. Dit zijn alle mensen die zich individueel of collectief bij de gemeente of een instelling melden met een vraag naar maatschappelijke ondersteuning en alle mensen die ongevraagd een vorm van maatschappelijke ondersteuning ontvangen.
- Tevredenheid is de wijze waarop verwachtingen wel of niet uitkomen naar aanleiding van concrete ervaringen.
- Het gaat om de uitvoering van de wet, waarmee bedoeld wordt:
 - Inpraak: mogelijkheden voor representatieve organisaties om te adviseren over de beleidsontwikkeling, de uitvoering en beleidsevaluatie van de uitvoering van de Wmo.
 - Aanbod (input): tevredenheid over het totale aanbod van producten en dienstverlening. Dit gaat bijvoorbeeld over de beschikbaarheid van producten, dienstverlening en keuzevrijheid en kwaliteit.
 - Proces (throughput): tevredenheid over de wijze waarop de aanvraag bij een instelling of de gemeente verloopt. Het gaat over informatie, wachttijden, toegankelijkheid, formulering van de vraag, bejegening.
 - Resultaat (output): ervaren betekenis/bijdrage van producten en dienstverlening op maatschappelijke participatie van een klant.

7.2.2 Doelgroepen van klanttevredenheid

Klanttevredenheidsonderzoeken kennen verschillende verschijningsvormen en doelgroepen. In dit beleidsplan worden de volgende twee doelgroepen onderscheiden:

- Aanvragers van individuele producten of diensten via het Wmo-loket van de gemeente:
De gemeente neemt een steekproef onder aanvragers van individuele voorzieningen. Deze klanten worden benaderd via het Wmo-loket waar zij hun aanvraag hebben ingediend.
Dit klanttevredenheidsonderzoek wordt in paragraaf 7.3 verder toegelicht.
- Aanvragers en gebruikers van producten, diensten of hulpverlening (bij organisaties):
De gemeente vraagt de (belangrijkste) aanbieders van de overige voorzieningen (zoals bijvoorbeeld welzijnswerk, maatschappelijk werk, mantelzorgondersteuning, aanbieders van individuele voorzieningen) een klanttevredenheidsonderzoek uit te zetten bij (een steekproef van) hun klanten of de gegevens hiervoor aan te leveren.
Deze klanttevredenheidsonderzoeken worden toegelicht in paragraaf 7.4.

Op deze manier doen de belangrijkste Wmo-doelgroepen op een praktische manier mee aan een klanttevredenheidszoek. Een gemeente maakt, door aanbieders te betrekken bij de opzet en/of uitvoering van het onderzoek, ook gebruik van hun expertise om doelgroepen zo goed mogelijk te bereiken.

7.3 Tevredenheidsonderzoek individuele producten/diensten via het Wmo-loket

Stap	Wat	Toelichting	Tijdsplanning jaarlijks
Stap 1	Onderzoekspopulatie vaststellen	Omschrijving van de doelgroep die je wilt benaderen (op kenmerken)	Oktober
Stap 2	Steekproef vaststellen	Percentage vaststellen van het aantal gebruikers/aanvragers op jaarbasis dat met het onderzoek bereikt wordt Er kan ook voor gekozen worden om per voorziening/dienst/doelgroep een percentage vast te stellen.	Oktober
Stap 3	Vaststellen uitvoering	In welke periode en op welke wijze wordt er gemeten? Wie gaat het onderzoek uitvoeren? Hoe worden mensen benaderd (telefonisch, vragenlijst schriftelijk, vragenlijst per email?) Hoe worden betrokkenen en derden geïnformeerd over het onderzoek?	Oktober
Stap 4	Vragenlijst ontwikkelen	Welke vragen zijn van belang voor evaluatie van uitvoering en beleid? Op het gebied van inspraak, aanbod, proces en resultaat	November December
Stap 5	Meetperiode	In deze periode vinden de metingen op de klanttevredenheid plaats	Februari Maart
Stap 6	Analyseren resultaten	Verwerken van onderzoeksresultaten en statistische analyse	April
Stap 7	Rapporteren resultaten	Verwerking van de resultaten in een rapport, waarvan een publieksversie wordt gemaakt. Hierin zijn ook de verbeterpunten opgenomen.	Mei
Stap 8	Publicatie resultaten	Bv. naar klanten via de gemeentelijke website, naar de burgerparticipatie, commissie en raad	Juni
Stap 9	Implementeren verbeterplan	De verbeterpunten worden verder uitgewerkt en ingevoerd.	Juni/juli/ augustus

De bestaande gemeentelijke klachtenregeling is ook van toepassing op de individuele producten en diensten via het Wmo-loket. De klachten worden betrokken bij het opstellen van het verbeterplan in het kader van het jaarlijks klanttevredenheidsonderzoek.

7.4 Evaluatie beleid en uitvoering binnen de gemeente

In de gemeentelijk werkwijze inzake de Wmo zijn reeds afspraken vastgelegd ter evaluatie van beleid en uitvoering van beleid. Deze afspraken zijn op verschillende wijzen en in verschillende documenten vastgelegd:

Beleidsplan:

Nr.	Onderwerp evaluatie	Planning
1.	Het beleidsplan wordt elke vier jaar geactualiseerd.	2011
2.	Het beleidsplan wordt opgedeeld in jaarplannen. Na elk jaar wordt bekeken of de actiepunten in het desbetreffende jaarplan gerealiseerd zijn of bijstelling behoeven.	Jaarlijks
3.	Jaarlijks worden de ervaringen en actiepunten op het gebied van leefbaarheid (prestatieveld 1) in de regio uitgewisseld.	Jaarlijks
4.	Jaarlijks wordt het lokaal loket Wmo geëvalueerd: 1) via registratie, 2) met burgers via een klanttevredenheidsonderzoek, 3) met organisaties.	Jaarlijks
5.	In 2008 en 2010 wordt de regionale samenwerkingsovereenkomst met betrekking tot de dienstverlening in het lokaal loket geëvalueerd.	2008 2010
6.	De evaluatie van de aanbestedingscontracten hulp bij het huishouden vindt plaats in 2009, waarna wordt besloten of het contract met een jaar wordt verlengd (2010). In 2010 herhaalt dit proces zich voor het jaar 2011. In 2011 wordt een nieuwe aanbesteding voorbereid, of eerder indien niet tot verlenging wordt overgegaan.	2009 2010 2011
7.	Evaluatie en bijstelling regionaal signaleringssysteem Zorg voor Jeugd vindt plaats in 2010.	2010
8.	Evaluatie van het Centrum Jeugd en Gezin vindt plaats in 2010.	2010
9.	Evaluatie van de sociale kaart Jeugdwijzer Brabant en afstemming met de sociale kaart Wmo-loketten in 2009.	2009
10.	Evaluatie fysiek Steunpunt Mantelzorg vindt plaats in 2010.	2010
11.	Evaluatie Servicepunt Vrijwilligers vindt plaats in 2010.	2010
12.	Het project bemoeizorg (OGGZ) wordt in 2008 geëvalueerd.	2008

Verordening voorzieningen maatschappelijke ondersteuning:

Nr.	Onderwerp evaluatie	Planning
13.	De verordening met de bijbehorende financieel besluit en beleidsregels wordt na een jaar geëvalueerd en vervolgens elke twee jaar.	2009 2011

Subsidierelaties met dienstverleners:

Nr.	Onderwerp evaluatie	Planning
14.	Met de door de gemeente gesubsidieerde instellingen wordt jaarlijks of vierjaarlijks (afhankelijk van het gemeentelijk beleid) prestatie-, subsidie- en/of budgetafspraken gemaakt. In deze afspraken wordt voortaan vastgelegd hoe klanttevredenheid wordt gemeten en gerapporteerd naar gemeente. Het betreft hier afspraken met onder andere: Stichting Maatschappelijk Werk, Stichting Welzijn Ouderen, Steunpunt Mantelzorg, Servicepunt Vrijwilligerswerk, Novadic-Kentron, GGZ Oost-Brabant, Vivaan.	Jaarlijks Vierjaarlijks

Contracten op basis van aanbestedingen:

Nr.	Onderwerp evaluatie	Planning
15.	Bij nieuwe aanbestedingen worden voortaan eisen opgenomen met betrekking tot prestaties en klanttevredenheidsonderzoeken. Deze contracten worden op gezette tijden geëvalueerd.	Doorlopend

7.5 Benchmark Wmo

Gemeenten zijn verplicht bepaalde gegevens over de Wmo aan burgers en cliëntenorganisaties beschikbaar te stellen. Doel van deze bepaling is burgers en cliëntenorganisaties in staat te stellen de prestaties van hun gemeente te beoordelen, ook in relatie tot die van andere gemeenten. Bij ministeriële regeling is aangegeven welke gegevens het in ieder geval betreft. Gemeenten zijn op grond van artikel 9 Wmo tevens verplicht om de gegevens aan VWS of een door VWS aangewezen onderzoeksinstantie te verstrekken. Deze verplichting heeft niet als oogmerk om een verantwoordingsrelatie met het Rijk te creëren. De gegevens van individuele gemeenten worden gebruikt voor een rapportage waarin gegevens van gemeenten in onderlinge samenhang worden gezien. Hiermee krijgen de burgers en cliëntenorganisaties 'referentiemateriaal' die ze kunnen gebruiken om de prestaties van hun gemeente te beoordelen.

Het klanttevredenheidsonderzoek (paragraaf 7.2) in combinatie met de evaluatie van beleid en uitvoering binnen de gemeente (paragraaf 7.3) leveren input voor de Benchmark Wmo.

De Benchmark Wmo is op dit moment in ontwikkeling en gebaseerd op de 'vergelijkingskaart' van het ministerie van VWS, welke een uitwerking is van artikel 3 van de Regeling Maatschappelijke Ondersteuning. De eerste resultaten worden eind 2007 verwacht. Gezien de wettelijke verplichting zal de gemeente in de komende vier jaar deel moeten gaan nemen aan deze landelijke benchmark.

Hoofdstuk 8 Financiën

8.1 Inleiding

De gemeente heeft de afgelopen jaren flink geïnvesteerd op het gebied van wonen, zorg en welzijn en beschikt over een breed pakket van woon-, zorg- en welzijnsdiensten. Deze terreinen zijn niet nieuw, maar behoren voortaan wel tot de Wmo. Met de komst van de Wmo krijgen enkele, reeds bestaande, beleidsterreinen meer aandacht, zoals vrijwilligersbeleid en de gemeentelijke informatievoorziening. Andere terreinen, zoals mantelzorgbeleid en de hulp bij het huishouden zijn nieuw beleid. In dit beleidsplan ligt de nadruk op de uitbreiding van beleidsterreinen en nieuwe taken.

Met deze nieuwe taken is de Wmo uitgegroeid tot ongeveer eenderde van het totale gemeentebudget. Reeds bestaand beleid is opgenomen in de gemeentebegroting. In deze paragraaf wordt toelichting gegeven op de nieuwe en de uitbreiding van bestaande taken in de Wmo.

8.2 Storting in het gemeentefonds: inkomsten 2008

Landelijk is er in 2008 ruim 1,4 miljard Euro beschikbaar. In onderstaand overzicht is de opbouw van het budget weergegeven. In de laatste kolom het percentage van de taak ten opzichte van het totaalbudget.

Tabel 8.1 Overzicht van het totale Wmo-budget in 2008 (in miljoenen euro)

	Euro	Percentage
Huishoudelijke verzorging		
Netto huishoudelijke verzorging inclusief netto-persoonsgebonden budget 2007	1.209,3	
Volledig pakket thuis	-22,3	
Indexatie septembercircularre	78,2	
Totaal	1.265,2	88,01%
Subsidieregelingen AWBZ		
Diensten bij wonen met zorg	23,9	1,66%
Zorgvernieuwingsprojecten GGZ	7,0	0,5%
Coördinatie vrijwillige thuiszorg en mantelzorg en vorming, training en advies	38,6	2,69%
Aanpassing bestaande ADL-clusters	0,0	0%
Collectieve GGZ-preventie	9,9	0,68%
Totaal	79,4	5,52%
Specifieke uitkeringen WVG		
Dure woningaanpassingen	0,0	0%
Besluit bijdrage AWBZ gemeenten (Bbag)	23,0	1,6%
Totaal	23,0	1,6%
Uitvoeringskosten	70,0	4,87%
Totaal Wmo	1.437,5	100%

In 2008 worden de Wmo-middelen verdeeld via het landelijk, objectief verdeelmodel. In 2007 kende het Wmo-budget verschillende geldstromen. Dit is in 2008 niet meer zichtbaar omdat de gelden als één totaalbudget naar de gemeente worden overgemaakt. De gemeente is vrij om te bepalen op welke wijze ze de gelden verdeelt en besteedt. Bovenstaande percentages geven enkel de landelijke toevoeging aan het gemeentefonds aan.

Op basis van de septembercircularre 2007 zijn in 2008 de volgende bedragen beschikbaar voor de nieuwe taken.

Tabel 8.2 Beschikbare bedragen Wmo 2008 in Euro

	2007	2008	Verschil 2008 t.o.v. 2007	Verschil afgerond
Boekel	694.011	872.780	+ 178.769	+ € 179.000
Sint-Oedenrode	1.352.048	1.322.643	- 29.405	- € 29.000
Uden	2.984.269	3.065.838	+ 81.569	+ € 82.000
Veghel	2.817.801	2.553.192	- 264.609	- € 265.000
Landerd	1.014.736	1.010.889	- 3.847	- € 4.000

8.3 Nieuwe taken en uitbreiding van taken vanaf 2008

Een aantal actiepunten uit dit beleidsplan is meegenomen in de voorjaarsnota 2007 van de gemeente Veghel. Uitgangspunt voor de overige actiepunten voor 2008 is een budgettair neutrale uitvoering binnen het Wmo-budget 2008, de bestaande ramingen in de gemeentebegroting en/of aanwending van reserves.

Met ingang van 2009 zullen de financiële consequenties van dit beleidsplan worden meegenomen in de begrotingscyclus.

8.4 Toekomstige financiële ontwikkelingen

Het kabinet en de VNG hebben afspraken gemaakt over de MEE-gelden (cliëntondersteuning). Het kabinet is voornemens de MEE-gelden over te hevelen naar de Wmo. Het ministerie van VWS zal in de subsidievoorwaarden voor de MEE-organisaties de verplichting opnemen om met gemeenten te overleggen over de uitvoering van de MEE-taken.

In het regeerakkoord wordt voornamelijk rust op het terrein van de AWBZ en de Wmo afgekondigd. De VNG heeft echter opgeroepen om de taak Ondersteunende Begeleiding zo spoedig mogelijk over te hevelen van de AWBZ naar de gemeenten. Afgesproken is om bij definitieve besluitvorming de actuele stand van zaken rondom de uitvoering van de Wmo, in het bijzonder de gevolgen van de overheveling en de aanbesteding van de huishoudelijke hulp, nadrukkelijk mee te wegen. Als deze ontwikkeling zich de komende jaren gaat voltrekken, zal dit net als bij de hulp bij het huishouden verschuivingen tot gevolg hebben voor cliënten, maatschappelijke organisaties en gemeenten(begrotingen).